31- KITÂBU'S-SAVM
1- Ramazân Orucunun Vucûbu Ve Yüce Allah'in Su Kavli Babi:
2- Oruç Tutmanin Fazileti Babi
3- Bâb: Oruç Tutmak (Günâhlara) Keffârettir
4- Bâb: Er-Reyyân (Kapisi) Oruç Tutanlar Içindir
5- Bâb: "Ramazân" Mi, Yâhud "Ramazân Ayi" Mi Denilir?
6- Ramazân Orucunu Inanarak, Sevabini Allah'tan Umarak Ve (Tam Ihlâsla) Niyet Ederek Tutan Kimse Babi
7- Bâb: Peygamber(S)'In En Cömert Oldugu Zaman Ramazân Ayi Olurdu
8- Oruçta Iken Yalan Söylemeyi Ve Yalan Ile Amel Etmeyi Terkeylemeyen Kimse Babi .
9- Bâb: Insan Sögüldücû Zaman "Ben Oruçluyum" Der Mi?
10- Bekârligin Baskisiyla Nefsinin Harama Düsmesinden Endîse Eden Kimsenin Oruç Tutmasi Babi
11-Peygamber(S)'In: "Ramazân Hilâlini Gördügünüz Zaman Oruç Tutun, Sevval Hilâlini Gördügünüz Vakit De Iftar Edin (Bayram Yapin)" Sözü Babi
12- Bâb: Iki Bayram Aylari Noksan Olmazlar
13- Peygamber(S)1N: "Biz Yazi Yazmaz Ve (Yildiz) Hesabi Yapmayiz" Sözü(NÜ Beyân) Babi
I4- Bab:
15- Zikri Ulu Olan Allah'in Su Kavli Babi
16- Yüce Allah'in Su Kavli Babi:
17- Peygamber(S)'in: "Sakin Sizleri Bilâvin Ezani Sahurunuzdan Men' Etmesin" Kavli Bâbl
18- Sahuru Geciktirmek Babi
19- Sahur Ile Sabah Namazi Arasinda Ne Kadar Zaman Vardir? Babi
20- Peygamber (S) Ve Sahâbtleri, Oruçlarini Arka Arkaya Ekledikleri Ve Geceleyin Sahur Yemegi Yemek Zikrolunmadigi Için. Bunu Vâcib Kilmayarak Sahur Yemegi Yemenin Bereketi Babi
21- Bâb: Insan Oruç Tutmaya Gündüzleyin Niyet Ettigi Zaman (Sahîh .Olur Mu, Olmaz Mi)?
22- Cünüb Olarak Sabaha Giren Oruçlunun Hâli Babi
23- Oruçlu Olan Erkek Ve Kadinin Derilerinin Birbirlerine Sürüsmelerinin Hükmü) Babi
24- Oruçlu Için Öpme(Nin Hükmü) Babi
25- Oruçlunun Yikanmasi Babi
26- Oruçlunun Unutarak Yedigi Ve Içtigi Zamandaki Hükmü Babi
27- Oruçlunun Yas Ve Kuru Misvakla Dislerini Firçalamasi Babi
28- Peygamberdin : "Herhangi Biriniz Abdest Aldigizaman Burnuna Su Çeksin" Hadîsi Babi
29- Bâb: Oruçlu. Ramazan Gündüzünde Bilerek Cinsî Münâsebet Yaptigi Zaman (Kendisine Keffâret Vâcib Olur)
30- Bâb: Oruçlu, Keffâret Yapacagi Hiçbirseyi Yok Iken Ramazân Gündüzünde Bilerek Cinsî Münâsebet Yapar Da Bu Arada Kendisine Sadaka Verilirse, O Bunu Keffâret' Yapsin
31- Ramazân Gündüzünde Cinsî Münâsebet Yapan Oruçlu, Aile Ferdleri Muhtâc Bulunduklarinda Keffâret Erzakindan Kendi Ailesine Yedirir Mi Babi
32- Oruçlu Için Kan Aldirmanin Ve Kusmanin Hükmü Babi
33- Yolculukta Oruç Tutma Ve Oruç Tutmama(Nin Hükmü) Babi

34- Bâb: Insan Ramazândan Birkaç Gün Oruç Tutsa, Sonra Yolculuk Etse?
35- Peygamberisin. Sicak Siddetliyken Günes Çarpmis Da Gölgelendirilen Kimse Için "Seferde Oruç Tutmak Hâlis Ibâdet Cümlesinden Degildir" Sözü Babi
36- Bâb: Peygamberin Sahâbîleri Seferde Oruç Tutmak Ve Tutmamak Hususunda Birbirlerini Ayiplamadilar
37- Yolculuk Sirasinda Insanlar Kendisini Görmeleri (Ve Ona Uymalari) Için Orucunu Bozan Kimse Babi
38- Bâb: "Oruca Takat Getirenler Üzerine (Eger Oruç Tutmazlarsa) Bir Fidye Vardir" (D-Bakara: 183) .
39- Bâb: Ramazân Orucunun Kazasi Ne Zaman Yerine Getirilip Ödenir?
40- Hayizli Kadin Orucu Ve Namazi Birakir Babi
41- Üzerinde Oruç Borcu Oldugu Halde Ölen Kimse Babi Ve Hasen El-Basrî: Eger Onun Adina Otuz Kisi Bir Gün-Oruç Tutsa Caiz Olur, Demistir .
42- Bâb: Oruçlunun Iftar Etmesi Ne Zaman Halâl Olur?
43- Bâb: Oruçlu Kendisine Kolay Gelen Su Ve Diger Herhangibir Seyle Orucunu Bozar
44- Iftarin, Vaktinden Geciktirilmemesi Babi
45- Bâb: Oruçlu Ramazânda (Günes Batti Sanarak^ Orucunu Bozsa, Sonra Da Günes Meydana Çiksa?
46- Çocuklarin Orucu Babi Ve Umer (R) Ramazân Içinde Sarhos Olmus Bir Kimseye: Sana Yaziklar Olsun, Bizim Çocuklarimiz Bile Oruçludurlar, Demis Ve O Sarhosa Dayak Atmistir
47- Visal Orucu (Yânî Bir Günün Orucunu Öbür Günün Orucuna Yemeden Içmeden Ekleyip Ulamanin Hükmü) ;
48- Orucunda Birbirine Eklemeyi Çogaltanlara (Peygamber Tarafindan) Ceza Verilmesi Babi
49- Bir Günün Orucunu Seher Vaktine Kadar Ulastirmak Babi
50- Nafile Olarak Oruçlu Bulunan Dîn Kardesine Bu Orucunu Bozdurmaya Yemîn Eden Ve Orucu Bozmak Kendisine Daha Hayirli Oldugu Takdirde Orucunu Bozan Kimseye Bir Ödeme Gerekmedigi Görüsünde Bulunan Kimse Babi
51- Sa'bân Ayinda Tutulan Oruc(Un Fazileti) Babi
52- Peygamber(S)'In Nafile Orucu Tutmasi Ve Tutmamasi Nevinden Zikrolunan Seyler Bâbi
53- Konugun (Kendisini Konuklayip Agirlayan Kimsenin Tutmakta Oldugu Nafile) Orucundaki Hakki Babi
54- Nafile Oruç Tutmakta Bedenin {Sagliginin Gözetilmesi, Merhamet Ve Sefkat Edilmesi) Hakki Babi
55- Dehr (Yâni Bütün Sene) Orucu Babi
56- Nafile Oruç Hususunda Ehlin (Yani Çocuklarin, Esît ve Diger Yakinlarin) Hakki Babi
57- Bir Gün Oruç Tutmak Vs Bir Gün Iftar Etmek Babi
58- Davud Alehi's-Selamin Orucu Babi
59- Her Ayin Onüç, Ondört, Onresînci Günleri Olan "Eyyâmu'l-Bîd"De Oruç Tutmak Babi
60- Bir Toplulugu Ziyaret Edip De Onlarin Yaninda Iftar Etmeyen Kimse Babi
61- Ayin Sonunda Oruç Tutmak Babi
62- Cumua Günü Orucu Babi
63- Bâb: Insan Herhangi Bîr Ibâdeti Günlerden Birine Ayirip Tahsis Eder Mi?

64- Arefe Günü Orucu Babi
65- Ramazân Bayrami Gününde Oruç (Tutmanin Hükmü) Babi
66- Kurban Bayraminin Birinci Gününde Oruç (Tutlmanin Hükmü) Babi
67- Tesrîk Günlerinde Oruç Tutma(Nin Hükmü) Babi
68- Âsûrâ Günü Oruçu(Nun Hükmü) Babi

Rahman ve Rahîm olan Allah'in ismiyle

31- KITÂBU'S-SAVM

(Oruç Tutmak Kitabi) [1]

1- Ramazân Orucunun Vucûbu Ve Yüce Allah'in Su Kavli Babi:

Ey îmân edenler, sizden evvelki(ümmet)lere yazildigi gibi sizin üzerinize de oruç tutmak yazildi, tâ ki
korunasimz" (el-Bakara: 183) [2]

1-.....Talha ibnu Ubeydillah (söyle demistir): Bir A'râbî basinin saçlari daginik hâlde RasûlullarTa geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Allah benim üzerime namazdan neyi farz kildi, bana haber ver! dedi.
Rasûlullah:
— "Bes vakit namaz (farz etti), ancak senin kendiliginden bir sey kilman olabilir" buyurdu.
O zât:
— Allah benim üzerime oruç tutmaktan neyi farz kildi, bana haber ver! dedi.
Rasûlullah:
— "Ramazân ayini farz kildi, ancak senin kendiliginden bir mikdâr oruç tutman olabilir" buyurdu.
O zât:
— Allah'in benim üzerime zekâttan farz kildigi seyi bana haber ver! dedi.
Rasûlullah p zâta Islâm'in ibâdet yollarim (zekâti, mikdârlarini, hacci ve hükümlerini) haber verdi.
A'râbî:
— Sana (hakki) ikram eden Allah'a yemîn ederim ki, ben kendiligimden gönüllü hiçbir seyi yapmam, Allah'in benim üzerime farz kildigi seylerden de hiçbir seyi eksik yapmam, dedi.
Bu sözü üzerine Rasûlullah (S):
"Eger dogru söylediyse felah buldu"; yâhud da: "Eger dog-ö'ylüyorsa cennete girdi" buyurdu [3].

2-.....Ibn Umer (R). söyle demistir: Peygamber (S) âsûrâ orucu tuttu ve âsûrâ orucunu tutmayi emretti. Ramazân orucu farz kilininca, âsûrâ orucu tutmak terk olundu. (Râvî dedi ki:) Abdullah ibn Umer âsûrâ orucunu tutmazdi, ancak tutmakta oldugu nafile oruca tesadüf etmesi olabilirdi [4].

3-.....Âise (R) söyle demistir: Kureys, Câhiliyet devrinde âsûrâ günü oruç tutardi. Sonra Rasûlullah (S) -Medine'ye gelince insanlara- bu âsûrâ orucunu tutmayi emretti. Nihayet ramazân orucu farz kilininca Rasûlullah: "Âsûrâ orucunu tutmak isteyen, onu yine tutsun; isteyen de yesin" buyurdu [5].

2- Oruç Tutmanin Fazileti Babi

4-.....Ebû Hureyre(R)'den (söyle demistir): Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "Ouiç bir kalkandir. Oruçlu kimse kötü söz söylemesin ve cahillik yapmasin (yânî Câhiliyet fiillerinden birsey yapmasin). Eger herhangibir kimse kendisiyle dögüsmeye yâhud sögüsmeye girisirse, ona iki defa 'Ben oruçluyum' desin. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, oruçlu agizin kokusu, Yüce Allah katinda misk kokusundan daha temizdir. Yüce Allah: Oruçlu kimse benim için yemesini, içmesini, cinsî arzusunu terk eder. Oruç, dogrudan dogruya bana edilen (riya karismayan) bir ibâdettir. Onun ecrini de dogrucan dogruya ben veririm. Hâlbuki diger güzel amellerin hepsi on misli ile ödenir"[6].

3- Bâb: Oruç Tutmak (Günâhlara) Keffârettir

5-..... Huzeyfe (R) söyle demistir: Umer ibnu'l-Hattâb: Peygamber(S)'den fitne hakkindaki hadîsi kim ezberinde tutuyor? dedi. Huzeyfe dedi ki: Ben onu Peygamber'den isittim: "Insanin ehli, mali, komsusu yüzünden ugrayacagi fitneye namaz kilmasi, oruç tutmasi, sadaka vermesi keffâret ofar"buyuruyordu. Umer: Sormakta oldugum, bu fitne degildir. Ben denizin dalgalanisi gibi dalgalanacak olan büyük fitneden soruyorum, dedi. Huzeyfe: Muhakkak bunun önünde kilidli bir kapi vardir, dedi. Umer: O kapi açilacak mi, yoksa kirilacak mi? dedi. Huzeyfe: Kirilir, dedi. Umer: Bu kirik kapi kiyamet gününe kadar kilidlenmemeye lâyiktir, dedi [7].
Râvî Sakîk dedi ki: Biz Mesrük'a: Huzeyfe'ye sor bakalim; Umer kapinin kim oldugunu biliyor muydu? dedik. Huzeyfe'ye sordu. Huzeyfe: Evet; Umer, yarindan evvel bu gecenin gelecegini bildigi gibi biliyordu, dedi [8].

4- Bâb: Er-Reyyân (Kapisi) Oruç Tutanlar Içindir

6-.....Sehl(R)'den: Peygamber (S) söyle buyurdu: "Cennette er~Reyyân denilen bir kapi vardir. Bu kapidan kiyamet gününde yalniz oruç tutanlar girer; ondan oruç tutanlardan baska hiç kimse girmez. (Kiyamet gününde:) Oruç tutanlar nerede? denilir. Oruç tutanlar kalkarlar ve o kapidan girerler. Onlardan baska hiçbir kimse buradan girmez. Onlar girdigi zaman kapi kapatilir, artik bu kapidan hiçbir kimse girmez"[9]

7-.....Ebû Hureyre(R)'den: Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "Her kim Allah yolunda çift sadaka verirse, cennet kapilarindan: Ey Allah'in kulu! (Buraya gel!) Bu kapi hayirlidir! diye çagirilir. Çok

namaz kilanlardan olan kimse de (cennetin) namaz kapisindan çagrilir. Cihâd ehlinden olan kimse de cihâd kapisindan çagrilir. Oruç tutanlardan olan kimse de er-Reyyân kapisindan çagirilir. Sadaka sahihlerinden olan kimse de, sadaka kapisindan çagirilir."
Bunun üzerine Ebû Bekr:
— Babam, anam sana feda olsun yâ Rasûlallah! Bu kapilardan çagirilan kimse üzerine bir zarar var midir? Bir kisi bu kapilarin hepsinden da'vet olunur mu? diye sordu.
Rasûlullah:
"Evet, hepsinden da'vet olunur. Ve ben, senin onlardan ol-nan ümîd ediyorum" buyurdu [10].

5- Bâb: "Ramazân" Mi, Yâhud ''Ramazân Ayi" Mi Denilir?

Ve bu ta'bîrlerin hepsini caiz gören kimse. Peygamber (S) de "Kim ramazân orucunu tutarsa..." ve keza "Ramazânin önüne geçmeyin..." buyurmustur [11]

8-...Ebû Hureyre(R)'den: Rasûlullah (S): "Ramazân geldigi zamân\cennet kapilari açilir" buyurdu [12].

9-.....Ibnu Sihâb söyle dedi: Bana Temîmîler'in azâdhsi olan Ibnu Ebî Enes haber verdi ki, ona da babasi Mâlik ibn Ebî Âmir, Ebû Hureyre'den isittigini tahdîs etmistir: Ebû Hureyre söyle diyordu: Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "Ramazân ayi girdigi zaman gök kapilari açilir ve cehennem kapilari kapatilir, seytânlar da zincirlenir"[13].

10-..... Ibn Umer (R) söyle demistir: Ben Rasûlullah(S)'den isittim, söyle buyuruyordu: "Ramazâni (yânî hilâlini) gördügünüz zaman oruç tutun. Sevval hilâlini gördügünüz zaman da iftar edin (bay-ram yapm). Eger size (gökyüzü bulutlu olmaktan dolayi) hilâl gizli kalirsa, artik ramazân hilâlini (otuza tamamlamakla) takdir ve he-sâb ediniz".
Leys ibn Sa'd'den rivayet eden diger râvî söyle demistir: Bana Ukayl ibn Hâlid ile Yûnus ibn Yezîd tahdîs ettiler ki, Rasûlullah: "Ramazân hilâlini,." buyurmustur [14].

6- Ramazân Orucunu Inanarak, Sevabini Allah'tan Umarak Ve (Tam Ihlâsla) Niyet Ederek Tutan Kimse Babi

Ve Aise (R), Peygamber'in: "Onlar niyetleri üzere diriltilirler.." buyurdugunu söylemistir[15].

11-.....Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S): "Her kim inanarak ve sevabini Allah'tan umarak Kadir Gecesi'nde kalkar ibâdet ederse, geçmis günâhlari onun lehine magfiret olunur. Her kim de ramazân orucunu inanarak ve mükâfatini ancak Allah'tan umarak tutarsa, onun geçmis (küçük) günâhlari magfiret olunur" buyurmustur [16].

7- Bâb: Peygamber(S)'In En Cömert Oldugu Zaman Ramazân Ayi Olurdu

12-..... Ibn Abbâs (R) söyle demistir: Peygamber (S) hayirda insanlarin en cömerdi idi. En cömert oldugu zaman da ramazânda Cibril'in kendisine çokça kavustugu zamandadir. Cibril aleyhi's-selâm ramazânin her gecesinde O'nunla bulusur, gündüz geceden siyrilip çikincaya kadar -veya ramazan ayi çikincaya kadar- Peygamber Kur'-ân'i ona arzederdi. Cibril, Peygamber'e kavustugu zaman da Peygamber hayirda, eserken maniaya ugramayan rüzgârdan daha cömert olurdu [17].

8- Oruçta Iken Yalan Söylemeyi Ve Yalan Ile Amel Etmeyi Terkeylemeyen Kimse Babi [18].

13-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "'Her kim yalan söylemeyi ve yalanla amel etmeyi birakmazsa, o kimsenin yemesini içmesini birakmasina Allah için hiçbir ihtiyâç yoktur" [19].

9- Bâb: Insan Sögüldücû Zaman "Ben Oruçluyum" Der Mi?

14-..... Ebû Hureyre (R).söyle diyordu:RasûlulIah (S) dedi ki: "Allah: 'Âdem oglunun isledigi her hayir is kendisi içindir, fakat oruç böyle degildir. Oruç sirf benim için edilen bir ibâdettir. Onun mükâfatim da ben veririm" buyurdu. Oruç bir kalkandir. Herhangi birinizin oruç günü oldugu zaman artik o kimse kötü söz ve fiil yapmasin, düsmanlik -veya bagirma-da yapmasin. Eger bir kimse ona söver yâfiud onunla dögüsürse, derhâl: Ben oruçlu bir kimseyim, desin. Mu-hammed'in nefsi elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, oruçlu agzin (açlik) kokusu Allah indinde misk kokusundan daha hos ve daha temizdir. Oruçlunun sevinip nes'elenecegi iki sevinci vardir: Birisi orucu bozdugu zaman sevinir, öbürüsü de Rabb'ina kavustugu zaman orucu(nnn mükâfati) ile sevinir"[20].

10- Bekârligin Baskisiyla Nefsinin Harama Düsmesinden Endîse Eden Kimsenin Oruç Tutmasi Babi

15-.....Alkame söyle dedi: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'un beraberinde yürüdügüm sirada Abdullah (R) söyle dedi: Bizler Peygam-ber'in beraberinde bulunuyorduk. Peygamber (S): "Kim evlenmeye güçyetirirse evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan en çok men3 eden, ferci de (yânî irzi da) en saglam muhafaza, eyleyendir. Kimin evlenmeye gücü yetmezse oruç tutsun. Çünkü oruç, oruçlu için sehvet kiricidir" buyurdu [21]

11-Peygamber(S)'In: "Ramazân Hilâlini Gördügünüz Zaman Oruç Tutun, Sevval Hilâlini Gördügünüz Vakit De Iftar Edin (Bayram Yapin)" Sözü Babi [22]

Ve Silâtu'bnu Zufer el-Absî, Ammâr ibirYâsir'den söyledi ki o: "Kim sekk günü oruç tutarsa, muhakkak
Ebû Kaasim(S)'a âsî olmustur" demistir [23].

16-.....Abdullah ibn Umer(R)'den (o, söyle demistir): Rasûlullah (S) ramazâni zikretti de söyle buyurdu: "Hilâli görmedikçe oruç tutmayiniz. Ve yine hilâli görmedikçe iftar etmeyiniz. Eger hilâl size karsi bulutla örtülürse, hilâl için takdir (yâni hesâb) yapiniz" [24]

17-.....Abdullah ibn Umer(R)'den (o, söyle demistir): Rasülullah (S): "Bir ay, yirmi dokuz gecedir. Hilâli görmedikçe oruç tutmayiniz. Eger hilâl size karsi bulutla örtülürse, sa'bamn sayisini otuz güne doldurup tamamlayin" buyurdu [25].

18-.....Cebele ibnu Suhaym söyle dedi: Ben Ibn Umer(R)'den isittim: Peygamber (S) -iki elinin on parmagim açip iki kerre isaret ederek-: "Ay söyle söyledir" buyurdu, üçüncü isarette ise bas parmagini yumdu, diyordu [26].

19-.....Muhammed ibn Ziyâd tahdîs edip söyle demistir: Ben Ebû Hureyre(R)'den isittim, söyle diyordu: Peygamber (S) yâhud da Ebu'l-Kaasim (S) söyle buyurdu: "Ramazân hilâlini gördügünüz vakit (oruca niyet edip) oruç tutunuz. Ve sevval hilâlini gördükten sonra da iftar (yâni bayram) yapiniz. Eger üzerinize hilâl gizlenir ise, sa'bân ayinin günlerinin sayisini otuza tamamlayin"[27].

20..... Ümmü Seleme(R)'den (o, söyle demistir): Peygamber (S) bir ay kadinlarinin yanina girmemeye yemîn etmisti. Yirmidokuz gün geçince günün evvelinde yâhud sonunda (Âise'nin yanina) geldi. Kendisine:
— Sen bir ay (yanimiza) girmeyecegine yemîn etmistin? denildi.
Bunun üzerine Peygamber: - "'Ay yirmidokuz gün olur" buyurdu [28].

21-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) kadin arinin yanina girmemeye yemîn etti. Rasûlullah'in bir ayagi yerinden ayrilmisti (yânî çikmisti). Rasûlullah yirmidokuz gece yüksekçe bir yerde ikaamet etti. Sonra asagiya indi. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Sen bir ay (eve girmemeye) yemîn etmistin? dediler.
Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Ay, yirmidokuz gün olur" buyurdu [29].

12- Bâb: Iki Bayram Aylari Noksan Olmazlar
Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki:

Ishâk: "Bu iki aydan herhangi biri (sayi ve hesâbca) eksik olsa bile, (ecr ve sevâb cihetiyle) tam ve kâmildir" demistir [30].

Muhammed de: "Bu iki ay noksan olarak birlesmezler" dedi [31].

22-.....Ebû Bekre(R)den (söyle demistir): Peygamber (S): "iki öay eksik olmazlar: Bunlar iki bayram ayi olan ramazân ile zu'l-hicce'dir" buyurdu [32].

13- Peygamber(S)1N: "Biz Yazi Yazmaz Ve (Yildiz) Hesabi Yapmayiz" Sözü(NÜ Beyân) Babi

23-.....Abdullah ibn Umer söyle demistir: Peygamber (S) söyle buyurdu: "Biz Arab kavmi, ümmî bir topluluguz. Yazi yazmaz ve (yildiz) hesabi yapmayiz- Ay, bazen söyledir, bazen böyledir". Râvî dedi ki: Peygamber bununla, bir defa ay yirmidokuz, bir defa da otuzdur demek istiyor [33].

I4- Bab:

"Hiçbir kimse bir günün ve iki günün orucuyla ramazânin önüne geçmesin".

24-.....Ebû Hureyre(R)'den:(o, söyle demistir):Peygamber(S) söyle buyurdu: "Sizin hiçbiriniz bir günün yâhud iki günün orucuyla ramazânin önüne geçmesin. Ancak i'tiyâd edindigi orucunu tut-makta bulunan bir kimse olmasi müstesnadir. O kimse ramazânin önündeki bu günün orucunu tutsun" [34].

15- Zikri Ulu Olan Allah'in Su Kavli Babi

"Oruç (günlerinizin) gecesinde kadinlariniza yaklasmak size halâl edildi. Onlar sizin için, siz de onlar için birer
libâssiniz. Allah nefislerinize karsi za'f göstermekte oldugunuzu bildi de tevbenizi kabul etti, sizi bagisladi. Artik (bundan sonra geceleri) onlara yaklasin ve ^ Allah'in hakkinizda yazdigini isteyin..." (el-Bakara: 178) [35].

25-.....el-Berâibnu Âzib (R) söyle dedi: (Oruç ilk farz oldugu sirada) Muhammed(S)'in sahâbîleri arasinda bir kimse oruç tutar da iftar zamaninda iftar edemederrüyursa, o kimse ne gecesinde ne gündüzünde tâ aksama girinceye kadar birsey yiyemezdi. Ensâr'dan Kays ibnu Sirme oruçlu oldugu birgün iftar vakti olunca evine gelmis ve kanisina:
— Yaninizda yiyecek var mi? diye sormustu.
Karisi:
— Hayir yoktur, fakat gider senin için ararim, demisti. Kays o gün arazîsinde çalisiyordu. Yorgunlugundan uyku ona galebe etmis, iftar zamanini uyku ile geçirmisti. Karisi ona gelip, Kays'in

uykuda oldugunu görünce:
— Vay sana yazik oldu, dedi.
Gündüz olup gün yariya varinca Kays'a bir bayginlik geldi. Bu durum Peygamber'e söylendi. Bunun üzerine sü âyet indi: "Oruç (günlerinizin) gecesinde kadinlariniza yaklasmak size halâl kilindi. Onlar sizin için, siz de onlar için birer libâssiniz. Allah nefislerinize karsi zaf göstermekte oldugunuzu bildi de tevbenizi kabul etti, sizi bagisladi. Artik (bundan sonra geceleri) onlara yaklasin ve Allah *in hakkinizda yazdlgim Isteyin... " (el-Bakara: 178).
Bu âyetin inmesi üzerine sahâbîler çok sevindiler. Müteakiben de: "(Bütün gece, sâdik) fecr olan ak iplik kara iplikten size seçilinceye kadar yiyin, için, sonra geceye kadar orucu tamamlayin..." (el-Bakara: 178) kelâmi Indi [36].

16- Yüce Allah'in Su Kavli Babi:

"(Bütün gece, sâdik) fecr olan ak iplik kara iplikten size seçilinceye kadar yiyin, için, sonra geceye kadar orucu
tamamlayin..." (el-Bakara: 178)
Bu bâbda el-Berâ*mn Peygamber'den rivayet ettigi hadîs vardir[37].

26-.....Adiyy ibn Hatim (R) söyle demistir: "Sîze beyaz iplik siyah iplikten seçilinceye kadar yiyiniz içiniz..." (ei-Bakara: W8) âyeti indigi zaman ben hemen bir siyah, bir de beyaz ip edindim ve bunlari yastigimin altina koydum. Geceleyin zaman zaman bunlara bakmaya basladim. Fakat bunlar bana birbirinden seçilmiyordu. Kusluk vakti Rasûlullah'a gittim ve bunu kendisine zikrettim. Rasûlullah (S): "Bu kara iplik ile ak iplik, gecenin karanligi ile gündüzün akligindan ibarettir" buyurdu [38].

27-.....SehI ibn Sa'd (R) söyle demistir: "Size beyaz iplik siyah iplikten seçilinceye kadar yiyiniz içiniz..." (ei-Bakara: i78> âyeti indiginde "Mine'I-fecri (= Fecrden)" kaydi inmemisti. Birtakim adamlar oruç tutmak istediklerinde bunlardan birisi ayagina beyaz iplik ve siyah iplik baglamis ve bunlarin görülmesi kendisine belirinceye kadar yemekten vazgeçmemisti. Bunun üzerine Allah sonradan "MineH-fecri (= Fecrden)" kaydi ve beyânini indirdi de, böylece sahâbîler Yüce Allah'in "Beyaz iplik ve siyah iplik" kavliyle ancak gece ve gündüzü kasdettigini ögrendiler [39].

17- Peygamber(S)'in: "Sakin Sizleri Bilâvin Ezani Sahurunuzdan Men' Etmesin" Kavli Bâbl [40]

28-..... Nâfi', Ibn Umer'den; bir de el-Kaasim ibn Muhammed (106) Âise(R)'den (söyle demistir): Bilâl geceleyin ezan okur idi. Rasûlullah (S): Ümmü Mektûm oglu ezan okuyuncaya kadar yiyiniz, içiniz- Çünkü Ümmü Mektûm oglu fecr tulü' etmedikçe ezan okumaz" buyurdu [41].
el-Kaasim: Bu ikisinin ezani arasinda ancak sunun (Ümmü Mektûm oglu'nun) çikmasi ve bunun

(Bilâl'in) inmesi kadar zaman vardi, demistir [42].

18- Sahuru Geciktirmek Babi

29-.....Sehl ibn Sa'd (R) söyle demistir: Ailem içinde sahur yemegini yer idim de, sonra Rasûlullah'in beraberinde secdeyi, yânî sabah namazini yetistirebilmek için benim bir sür'atim (yânî acele edisim) olurdu [43].

19- Sahur Ile Sabah Namazi Arasinda Ne Kadar Zaman Vardir? Babi

30-.....Enes ibn Mâlik'ten; o da Zeyd ibn Sâbit(R)'den. Zeyd
ibn Sabit söyle demistir: Biz Peygamber(S)'in beraberinde sahur yemegi yedik. Sonra Peygamber (sabah) namazina kalkti. Enes dedi ki: Ben de Zeyd'e:
— Sabah ezani ile sahur arasinda ne kadar zaman bulundu? diye sordum.
Zeyd:
— Elli âyet (okuyacak) kadar, diye cevâb verdi [44].

20- Peygamber (S) Ve Sahâbtleri, Oruçlarini Arka Arkaya Ekledikleri Ve Geceleyin Sahur Yemegi Yemek Zikrolunmadigi Için. Bunu Vâcib Kilmayarak Sahur Yemegi Yemenin Bereketi Babi [45]

31-..... Abdullah ibn Umer(R)'den (o söyle demistir): Peygamber (S) orucunu arka arkaya ekledi. Bâzi kimseler de oruçlarini arka arkaya eklediler. Fakat bu onlara agir geldi de, Peygamber onlari, orucu, sahur yemegini yemeksizin birbirine ulamaktan nehyet-ti. Onlar:
— Sen orucunu ekliyorsun, dediler. Peygamber:
— "Benim hâlim sizin hâliniz gibi degildir. Çünkü ben (Rabb'-im tarafindan) doyurulurum ve sulanirim" buyurdu [46].

32-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Peygamber (S): "Sahur yemege yiyiniz. Çünkü sahur yemeginde bereket vardir" buyurdu [47].

21- Bâb: Insan Oruç Tutmaya Gündüzleyin Niyet Ettigi Zaman (Sahîh .Olur Mu, Olmaz Mi)? [48]

Ve Ümmü'd-Derdâ: EbuM-Derdâ (bazen gündüz vakti): Yaninizda yiyecek birsey var midir? diye sorardi. Eger
biz: Hayir, yoktur dersek, Ebu'd-Derdâ: Öyleyse ben bu gün oruçluyum, der(oruca niyet eder)di, demistir.

Ve böyle, gündüzleyin oruca niyet etme fiilini Ebû Talha, Ebû Hureyre, Ibn Abbâs ve Huzeyfe de (Allah

onlardan râzî olsun) yapmislardir [49].

33-.....Seleme ibnu'l-Ekva'(R)'dan (o, söyle demistir): Peygamber (S) âsûrâ günü gündüzü bir kimseyi insanlar arasinda sunu nida ve i'lân etmesi için gönderdi: "Her kim yemek yedi ise (günü-nün karnini yemeyerek) gününü tamamlasin -yâhud- oruç tutsun. Birsey yememis olan da artik birsey yemesin!"[50].

22- Cünüb Olarak Sabaha Giren Oruçlunun Hâli Babi

34-..... Sumeyye, efendisi Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân'dan isitmistir. Ebû Bekr söyle demistir:,Ben ve babam Abdurrahmân ibnu'l-Hâris, Âise'nin ve Ümmü Seleme'nin yanina girdigimiz zaman... H Bize Ebû'UYemân tahdîs edip söyle dedi: Bize Suayb ibnu Ebî Hamza, ez-Zuhrî'den haber verdi. O söyle demistir: Bana Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân ibn Haris haber verdi ki, babasi Abdurrahmân, Mervân ibnu'l-Hakem'e (vefati: 65 H. Ramazâni) sunu haber vermistir; Âise ve Ümmü Seleme bu Abdurrahmân'a, Rasûlullah (S) ehliyle cinsî münâsebetten dolayi cünüb oldugu hâlde fecr ona erisirdi. Fecrden sonra Rasûlullah yikanir ve orucu tutardi, diye haber verdiler.
Bu haber üzerine vâlî Mervân, Abdurrahmân ibnu'l-Hâris'e hitaben: Allah'a yemîn ediyorum ki, sen bu haberi makaale ile Ebû Hu-reyre'yi muhakkak zorluga düsürüyorsun, dedi. Ve Mervân, o günlerde (Muâviye ibn Ebî Sufyân tarafindan) Medîne üzerinde hâkim bulunuyordu. Ebû Bekr dedi ki: Abdurrahmân, Mervân'in bu sözünden hoslanmadi. Bundan bir müddet sonra Zu'1-Huleyfe'de bizim Ebû Hureyre ile birlesmemiz mukadder oldu. Ebû Hureyre'nin orada bir arazîsi vardi. Iste bu bulusmada Abdurrahmân, Ebû Hu-reyre'ye: Ben sana bir is söyleyecegim. Eger Mervân o is hususunda bana yemîn etmis olmayaydi, ben o isi sana zikretmezdim, dedi. Ve akabinde ona Âise ile Ümmü Seleme'nin yukarida geçen sözlerini zikretti. (Ebû Hureyre'nin yüzü renklendi ve:) Görüsüm böyledir (yânî cünüb olarak sabaha giren oruç tutmaz). Bana el-Fadl ibnu Abbâs tahdîs etti, o daha iyi bilendir, dedi.
Ve Hemmâm ibn Münebbih ile Abdullah ibn Umer'in oglu, Ebû Hureyre'den olmak üzere, Peygamber (S) böyle kisiyeiftâr ile emrederdi, diye söylemislerdir. (Buhârî dedi ki): Birincisi, yânî Âise ve Ümmü Seleme hadîsi ittisal bakimindan daha saglamdir[51].

23- Oruçlu Olan Erkek Ve Kadinin Derilerinin Birbirlerine Sürüsmelerinin Hükmü) Babi [52]

Ve Aise (R): Oruçlu erkege kadinin, yalniz ferci haram olur, demistir [53].

35-..... Âise (R) söyle demistir: Peygamber (S) oruçlu iken öper ve sarmasip derisini kadinin derisine dokundururdu. O, sizin nefsine en hâkim olaninizdi[54].

Buhârî dedi ki: Ibn Abbâs: "Me'reb", hacet; "Meârib" (Tâhâ: 18), hacetler demektir, demistir [55].
Tâvûs da: "Gayri ulVl-irbetV (en-Nûr: 3 i), kendisinin kadinlara bir ihtiyâci olmayan ahmak kisi demektir, demistir [56].

24- Oruçlu Için Öpme(Nin Hükmü) Babi

Ve Câbir ibn Zeyd: Eger erkek karisina bakar da menî indirirse, orucunu tamamlar, demistir [57].

36-.....Âise(R): Rasûlullah (S) oruçlu iken kadinlarinin bâzisini muhakkak öperdi, demis; sonra da gülmüstür [58].
Ma'mer'den; o da Tâvûs'un oglundan; o da babasindan., senediyle rivayet etmistir (Ibn Hacer, Aynî, Kastallânî).

37-.....Ümmü Seleme'ninkiziZeyneb'den: Annesi Ümmü Seleme söyle demistir: Ben Rasûlullah ile beraber saçakli kadife örtünün altinda yattigimiz sirada birden hayz oldum. Bunun üzerine ben yavasça siyrilip, hayza mahsûs elbisemi aldim. Rasûlullah: "Neyin var, hayizin mi geldi?" diye sordu. Evet, dedim. Akabinde O'nunla beraber saçakli kadife örtünün içine girdim. Ümmü Seleme ve Rasûlullah, ikisi de cünüblükten dolayi bir kab içinde yikanirlardi. Ve Rasûlullah oruçlu oldugu hâlde (ben) Ümmü Seleme'yi öperdi [59].

25- Oruçlunun Yikanmasi Babi

Ve Ibn Umer oruçlu iken bir bezi islatip kendi üzerine atmistir [60]. es-Sa'bî de oruçlu iken hammâma girmistir [61]
ibn Abbâs tencerede pismekte olan yemegi yâhud herhangi yiyecek seyi tadmakta be's yoktur, dedi [62].
Hasen Basrî: Oruçlu için suyu agiza alip çalkalamakta ve soguk suya girip durmakla serinlemekte be's yoktur, demistir [63]. Ibn Mes'ûd: Herhangi birinizin oruç günü oldugu zaman yaglanmis . ve saçlari taranmis olarak sabaha girsin, demistir [64].
Enes ibn Mâlik de: Benim içinde yikanilacak bazam (= Bakirdan edinilen bir havuzum, küvetim) vardi. Ben
oruçlu iken (sicak hissettigimde serinlemek için) kendimi onun içine atar dururdum, demistir [65].
Ve Peygamber'in oruçlu iken dislerini misvakladigi zikrolunur [66]. Ibn Umer de: Oruçlu, gündüzün evvelinde

[67]

ve sonunda dislerini misvakla ovar, demistir . Atâ ibn Ebî Rebâh: Eger oruçlu kimse tükürügünüm yutarsa, orucunu bozar demem, demistir [68]. Ibn Sîrîn de: Yas misvakla misvaklamasinda be's yoktur, dedi. Kendisine: Yas misvakin bir tadi vardir, denildi de o: Suyun da bir tadi vardir. Hâlbuki sen abdest alirken agzina su alip çalkaliyorsun, dedi [69]. Enes ibn Mâlik, Hasen Basrî, Ibrahim Nahaî: Göze sürme ve herhangi bir ilâç sürmekte oruçlu için hiçbir be's görmemislerdir [70].

38-.....Âise (R): Peygamber (S) ramazânda ihtilâm olmaktan baska sebeble cünüb oldugu hâlde kendisine fecr erisirdi, akabinde yikanir ve orucunu tutardi, demistir [71].

39- Bize Ismâîl tahdîs edip söyle dedi: Bana Mâlik, Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân ibni'l-Hâris ibn Hisâm ibni'l-Mugîre'nin himayesinde bulunan Sumeyy'den tahdîs etti ki, bu Sumeyy, efendisi olan Ebû Bekr ibn Abdirrahmân'dan söyle dedigini isitmistir: Ben babamla beraber gitmis ve nihayet onun beraberinde olarak Âise'nin yanina girmistik. Âise (R): Rasûlullah (S) üzerine sehâdet ediyorum ki, O, ihtilâmdan dolayi degil, cinsî münâsebetten ötürü cünüb bulundugu hâlde muhakkak sabaha girer, sonra da cünüb olarak girdigi o gününde oruç tutardi, dedi. Bundan sonra biz Ümmü Seleme'nin yanina girdik. O da Âise'nin söyledigi gibi söyledi [72].

26- Oruçlunun Unutarak Yedigi Ve Içtigi Zamandaki Hükmü Babi

Ve Atâ: Oruçlu burnuna su çektikten sonra geri püskürürken burnundaki deliklerden bogazina su girerse, kendisi buna mâlik olamamis ise, bunda be's yoktur, demistir [73].

Hasen de: Eger oruçlunun bogazina sinek girerse, oruçluya birsey lâzim gelmez, demistir [74].
Hasen ve Mücâhid: Eger oruçlu orucunu unutarak cinsî münâsebet yaparsa, kendisine hiçbirsey lâzim gelmez, demistir [75].

40-.....Muhammed ibn Sîrîn, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Oruçlu kimse oruçlu oldugunu unutup da yedigi ve içtigi zaman, orucunu (bozmayip) tamamlasin! Çünkü o oruç-luya ancak Allah yedirmis ve içirmistir" buyurmustur [76].

27- Oruçlunun Yas Ve Kuru Misvakla Dislerini Firçalamasi Babi

Ve Âmir ibn Rabîa'nin: Ben, Peygamber(S)'i oruçlu oldugu hâlde misvakla dislerini temizlerken ihata edemiyecegim yâhud sayamacagim kadar çok gördüm, dedigi zikrolunuyor [77].
Ebû Hureyre de: Peygamber (S): "Ümmetime mesakkat verecek olmayaydim, her abdest alista [78]

dislerini misvakla temizlemelerini onlara muhakkak emrederdim" buyurdu demistir . Bunun benzeri olan hadîs, Câbir ibn Abdillah'tan, Zeyd ibn Hâlid'den; onlar da Peygamber'den olmak üzere rivayet olunuyor. (Buhârî dedi ki:) Peygamber bu hadîsinde oruçluyu oruçsuzdan ayirmamistir [79].

Ve Aise: Peygamber (S): "Misvaklanmak, agizin temiz kalmasina ve Rabb'in razi olmasina sebebdir" buyurdu demistir [80].

Atâ ile Katâde de: Oruçlu tükürügünü yutabilir, demislerdir[81].

41-.....Humrân söyle demistir: Ben Usmân ibn Affân(R)'i abdest alirken gördüm. Söyle ki: Evvelâ elleri üzerine üç kerre su döküp yikadi. Sonra agzini çalkaladi ve burnuna su verip yine çikardi. Sonra yüzünü üç kerre yikadi. Sonra sag elini dirsege kadar üç kerre yikadi. Sonra sol elini dirsege kadar üç kerre yikadi. Sonra basini mes-hetti. Sonra sag ayagini üç kerre, sonra sol ayagini da üç kerre yikadi. Sonra: RasûluIIah'i su benim abdest alisim gibi abdest alirken gördüm. Rasûlullah (S) abdesti aldiktan sonra: "Her kim benim su abdest atisim gibi abdest alir, sonra da iki rek'at namaz kilar ve bu iki rek'at içinde kendi nefsini birseyle konusturmaz (yânî hatirina namazla ilgisi olmayan birseyi getirmez) ise, muhakkak o kimsenin geçmis günâhlari kendi lehine magfiret olunur" buyurdu, dedi [82].

28- Peygamberdin : "Herhangi Biriniz Abdest Aldigizaman Burnuna Su Çeksin" Hadîsi Babi

Buhârî dedi ki: Peygamber bu hadîsinde oruçlu ile oruçsuz arasim ayirmamistir [83]. Hasen de: Eger bogaza ulasmazsa buruna dökülen burun ilâcinda oruçlu için be's yoktur. Oruçlu kisi gözüne sürme çekebilir, demistir [84].

Ve Atâ ibn Ebî Rebâh söyle demistir: Oruçlu kisi agzina su alip çalkalar, sonra agzindaki suyu disariya bosaltir ve bu sulu tükrügünü yutmadigi takdirde bu ona zarar vermez. Zâten bunu bosaltinca agzinda hâlis tükrükten baska ne kalir ki? Ben sakiz çignemek orucu bozar demem. Velâkin oruçlu sakiz çignemekten nehyolunur. Oruçlu abdest alirken burnuna su çekip çikardiginda bogazina su girerse be's yoktur. Çünkü o, bogazina kaçirmamaga mâlik degildir [85].

29- Bâb: Oruçlu. Ramazan Gündüzünde Bilerek Cinsî Münâsebet Yaptigi Zaman (Kendisine Keffâret Vâcib Olur)

Ve Ebû Hureyre'den, onun su hadîsi Peygamber'e yükseltir oldugu zikrolunur: "Her kim ramazândan bir günün orucunu özürsüz ve hastaliksiz oldugu hâlde bozarsa, o farz orucu -sayet tutsa- nafile olarak tutacagi

dehr orucu kaza etmez (onu ancak onun yerine tutacagi bir günlük kaza orucu öder)" [86]. Ibn Mes'ûd da bu Ebû Hureyre hadîsinin delâlet ettigi hükme kaail olmustur [87]. Saîd ibn Müseyyeb, Sa'bî, Ibn Cureyc, Ibrâhîm Nahaî,
Katâde ve Hammâd ibn Süleyman: Ramazân gündüzünde oruç bozan kisi, bozdugu orucun yerine bir gün kaza orucu tutar, demislerdir [88].

42-.....Âise (R) söyle diyordu: Peygamber'e bir adam geldi de, kendini kinaye ederek:
— O yanmistir, dedi. Peygamber ona:
— "Senin neyin var (hâlin nedir)'?" diye sordu. O zât:
— Ramazân gündüzünde bilerek esime isabet ettim (yânî cinsî münâsebet yaptim), dedi.
Bu arada Peygamber'e "Arak" denilen bir miktel (yânîzenbile benzer bir sepet) içinde hurma getirildi. Peygamber:
— "O yama kisi nerededir?" diye sordu. O adam:
— Benim; buradayim, dedi. Peygamber (S):
— "Bu hurmalari (altmis fakire) sadaka yap!" buyurdu [89].

30- Bâb: Oruçlu, Keffâret Yapacagi Hiçbirseyi Yok Iken Ramazân Gündüzünde Bilerek Cinsî Münâsebet Yapar Da Bu Arada Kendisine Sadaka Verilirse, O Bunu Keffâret' Yapsin [90]

43-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Bizler Peygarnber'in yaninda oturmus bulundugumuz sirada O'na bir-kimse geldi de:
— Yâ Rasûlallah, helak oldum! dedi. Rasûlullah ona:
— "Sana ne oldu ki?" diye sordu. O kimse:
— Oruçlu oldugum hâlde kadinimin üzerine düstüm (yânî onunla cinsî münâsebet yaptim), dedi., Rasûlullah (S):
— "Hürriyete kavusturacagin bir köle bulabilir misin?" buyurdu. O zât:
— Hayir (bulamam), dedi. Rasûlullah:
— "Öyle ise iki ay zincirleme oruç tutmaya gücün yeter mi?" diye sordu.
O zât:
— Hayir, buna güç yetiremem, dedi. Rasûlullah:
— "Altmis yoksulu doyurmak yolunu bulabilir misin?" buyurdu.
O zât:
— Hayir (bulamam), dedi.
Ebû Hureyre dedi ki: Peygamber bir süre bekledi. Bizler de bu bekleyis üzerinde iken Peygamber'e içinde hurma dolu bir arak getirildi. Arak, miktel demektir. Peygamber:
— "O mes'ele soran kimse nerededir?" buyurdu. O zât:
— Benim (buradayim diye ayaga kalkti).
Peygamber:
— "Bu hurmayi al da yoksullara sadaka eti" buyurdu. ft O adam:
— Benden daha fakîr olana mi verecegim, yâ Rasûlallah? Allah'a yemîn ederim ki, Medine'nin iki

kara tasligi arasinda benim ev halkimdan daha fakîr bir ev halki yoktur, dedi.
Râvî: Iki lâbe ile, iki kara tasligi kasdediyor, demistir. Bu sözü üzerine Peygamber, köpek disleri meydana çikincaya kadar güldü. Sonra da o zâta:
— "Haydi bu hurmayi (al da) ailene yedir!" buyurdu [91].

31- Ramazân Gündüzünde Cinsî Münâsebet Yapan Oruçlu, Aile Ferdleri Muhtâc Bulunduklarinda Keffâret Erzakindan Kendi Ailesine Yedirir Mi Babi [92]

44-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Bir adam Peygamber'e geldi ve:
— Kavmin en gerisinde olan bu insan ramazân gündüzünde kadininin üstüne düstü, dedi.
Peygamber ona:
— "Bir köleyi hürriyetine kavusturacak imkâni bulabilir misin?" buyurdu.
O zât:
— Hayir (bulamam), dedi. Peygamber:
— "Öyle ise zincirleme iki ay oruç tutmaga güç yetirebilir misin?" buyurdu.
O zât:
— Hayir (güç yetiremem), dedi. Peygamber:
— "Altmis fakiri doyurabilecegin birsey bulabilir misin?" buyurdu.
O zât:
— Hayir (bulamam), dedi.
.Ebû Hureyre dedi ki: Bu sirada Peygamber'e içi hurma dolu bir arak getirildi. O zebbîl yâni zenbil denilen kabdir. Peygamber o sahsa:
— "Bu hurmayi kendinden keffâret olmak üzere fakirlere yedir" buyurdu.
O zât:
— Bizim aileden daha muhtâc olanlara mi? Medine'nin iki lâ-besi, iki kara taslik nahiyesi arasinda bizim ailemizden daha muhtâc bir ev halki yoktur, dedi.
Peygamber:
— "Öyleyse bunu kendi ailene yedir!" buyurdu [93].

32- Oruçlu Için Kan Aldirmanin Ve Kusmanin Hükmü Babi

Buhârî dedi ki: Ve bana Yahya ibn Salih söyledi: Bize Muâviye ibn Sellâm tahdîs edip söyle dedi: Bize
Yahya ibn Ebî Kesîr, Umer ibnu'l-Hakem ibn Sevbân'dan tahdîs etti. O, Ebû Hureyre'den isitmistir.
Ebû Hureyre:
Oruçlu, ihtiyârsiz olarak kustugu zaman orucu bozulmaz. Çünkü kusmak çikarmaktir; girdirmek degildir, demistir [94].
Ve yine Ebû Hureyre'nin: Oruçlu, kusarsa orucu bozulur, dedigi zikrolunuyor. Birincisi (yânî kusmak

[95]

orucu bozmaz rivayeti) daha sahihtir .
Ibn Abbâs ile Ikrime de: Oruç, içeri giren seylerden kendini tutmaktir; disari çikan seyden kendini tutmak
degildir, demislerdir [96].
Ve Ibn Umer oruçlu iken gündüzleyin kendinden kan aldir ir di. Sonra gündüzleyin kan aldirmayi terketti de,
artik geceleyin kan aldirir oldu [97].
Ebû Mûsâ da geceleyin kan aldirirdi [98]. Ve Saidibn Ebî Vakkaas'in Zeyd ibn Erkam'in, Ummü Seleme'nin de oruçlu olduklari hâlde kendilerinden kan aldirdiklari zikrolunuyor [99].
Ve Bukeyr, Alkame'nin anasi Mercâne'nin: Biz Aise'nin yaninda kendimizden kan aldirdik da Aise bizleri bundan nehyetmedi, dedigini söylemistir [100].
Hasen Basrî'den; o da birçok kimselerden: Seddâd ibn Evs'ten, Usâme ibn Zeyd'den, Ebû Hureyre'den,
Sevbân'dan, Ma'kil ibn Yesâr'dan Peygamber'e yükseltilmis olarak: Kan alan da, kan aldiran da oruçlarini bozdu, dedigi rivayet olunuyor [101]. Buhari dedi ki: Ve bana Ayyas söyleyip söyle dedi: Bize Abdu'1-A'lâ tahdîs edip söyle dedi: Bize Yûnus, Hasen'den bunun benzerini tahdîs etti.Hasen'e: Söyledigin bu söz (yânî, kan alan ve aldiran orucu bozdu sözü) Peygamber'den mi? denildi de, Hasen: Evet, dedi.
Sonra bu kesin söylemesinin ardindan tereddüd ederek: Allah en bilendir, dedi [102].

45-..... Ibn Abbâs(R)'tan (o, söyle demistir): Peygamber (S) ihrâmli iken kendisinden kan aldirdi, Peygamber, oruçlu iken de yine kendisinden kan aldirdi [103]

46-.....tbn Abbâs (R): Peygamber (S) oruçlu iken kendisinden kan aldirdi, demistir [104].

47- Bize Âdem ibn Ebî Iyâs tahdîs edip söyle dedi: Bize Su'be. tahdîs edip söyle dedi: Ben Sabit el-Bunânî'den isittim; o, Enes ibn Mâlik'e:
—Siz oruçlu için kan aldirmayi kerîh görür müydünüz? diye soruyordu.
Enes:
— Hayir, yalniz oruçluyu zaîf düsürecegi için hos görmem, dedi [105].
Râvîlerden Sebâbe sunu ziyâde edip dedi ki: Bize Su'be ibn Hac-câc bu hadîsi "Peygamber zamaninda" kaydiyle tahdîs etti [106].

33- Yolculukta Oruç Tutma Ve Oruç Tutmama(Nin Hükmü) Babi

48-.....Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) söyle demistir: Bizler Rasûlullah ile beraber (ramazân içinde) bir seferde bulunduk. Rasûlul-lah birisine (yâni Bilâl'e):
— "In de benim için sevîk karistir!" buyurdu. Bilâl:.
— Yâ Rasûlallah^ günes (yâni günesin nuru) bakîdir, dedi. Rasûlullah tekrar:'
— "In de bana sevîk bulamaci yap!" buyurdu. Bilâl yine:'
— Yâ Rasûlallah, daha günes var! dedi, Rasûlullah üçüncü defa:
— "In de benim için sevîk karistir!" buyurdu.
Bunun üzerine Bilâl (devesinden) indi ve Rasûlullah için sevîk buladi. Rasûlullah o bulamaci içti de sonra elini su dogu tarafa atip isaret etti, sonra:
— "Gecenin bu dogu taraftan belirdigim gördügünüzde, oruçlunun iftar vakti girmistir" buyurdu [107].

Bu hadîsin aslim Ebû Ishâk es-Seybânî'den rivayet etmekte Ce-rîr ibn Abdilhamîd ile Ebû Bekr ibn Ayyas, râvî Sufyân ibn Uyey-ne'ye mutâbaat etmislerdir [108].

49-..... Âise(R)'den (o, söyle demistir): Hamza ibn Amr el Eslemî: Yâ Rasûlallah, ben arka arkaya oruç tutuyorum, dedi [109].

50-.....Peygamber'in zevcesi Âise(R)'den (o, söyle demistir): Hamza ibn Amr el-Eslemî, Peygamber'e:
— Ben yolculukta oruç tutayim mi? diye sordu. Bu zât çok oruç tutardi. Rasûlullah (S):
— "Istersen oruç tut, istersen ye!" buyurdu [110].

34- Bâb: Insan Ramazândan Birkaç Gün Oruç Tutsa, Sonra Yolculuk Etse? [111]

51-..... Ibn Abbâs(R)'tan (o, söyle demistir): Rasûlullah (S) Mekke fethi seferine ramazân ayinda çikti. Tâ Kedîd mevkiine ulasincaya kadar oruç tuttu. Orada iftar etti, O'nun beraberinde insanlar da iftar ettiler [112].

Ebû Abdillah el-Buhâri: el-Kedîd, Usfân ile Kadîd arasinda bir sudur, dedi [113].

52-.....Ebu'd-Derdâ (R) söyle demistir: Biz Peygamber(S)'in maiyyetinde onun seferlerinden birisine (ramazânda) sicak bir günde çiktik. O kadar ki, insan sicagin siddetinden elini basi üzerine koyuyordu. Içimizde Peygamber ile Ibnu Revâha'dan baska oruçlu kimse yoktu [114].

35- Peygamberisin. Sicak Siddetliyken Günes Çarpmis Da Gölgelendirilen Kimse Için "Seferde Oruç Tutmak Hâlis Ibâdet Cümlesinden Degildir" Sözü Babi

53-..... Câbir ibn Abdillah (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) bir seferde idi. Bir ara halkin

izdihamini ve üzerine günese karsi göl-jgelik tutulmus bir kimse gördü ve:
— "Bu nedir?" diye sordu.
Sahâbîler:
— Oruçludur, dediler.
Bunun üzerine Rasûlullah (S)
— "Seferde oruç tuîmük birr (yânî hâlis ibâdet) cümlesinden \degildir" buyurdu [115].

36- Bâb: Peygamberin Sahâbîleri Seferde Oruç Tutmak Ve Tutmamak Hususunda Birbirlerini Ayiplamadilar

54-.....Enes ibn Mâlik (R): Bizler Peygamber'in beraberinde
yolculuk ederdik de, oruçlu olan oruç tutmayani ve oruç tutmayan da oruç tutani ayiplamazdi, demistir [116].

37- Yolculuk Sirasinda Insanlar Kendisini Görmeleri (Ve Ona Uymalari) Için Orucunu Bozan Kimse Babi

55-.....Ibn Abbâs (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) Medine'den (fetih için) Mekke yönünde yola çikti. Yolda tâ Usfân mevkiine varincaya kadar oruç tuttu. Sonra bir mikdâr su istedi. Su dolu kabi, insanlarin kendinin bu fiilini görmeleri için, iki elinin uzanabildigi kadar yukariya kaldirdi ve onu içip orucunu bozdu. Nihayet Mekke'ye geldi. Bu, ramazân ayinda idi [117].
Ibn Abbâs söyle der idi: Rasûlullah (S) seferde oruç tutmus, bazen de tutmamistir. Sahâbîlerden de isteyen seferde oruç tutmus, isteyen de tutmamistir [118].

38- Bâb: "Oruca Takat Getirenler Üzerine (Eger Oruç Tutmazlarsa) Bir Fidye Vardir" (D-Bakara: 183) [119].

Ibn Umer ile Seleme ibnu'1-Ekva': Bu fidye âyetini, bundan bir âyet sonra gelen su âyet nesh etti, demislerdir [120];
"0 ramazân ayi ki insanlari irsâd için hakk furkaani, hidayet delili beyyineler hâlinde, Kur'ân onda indirildi. Onun için sizden her kim bu ay hazarda ise onda oruç tutsun, kim de hasta yâhud seferde ise tutamadigi günler sayisinca diger günlerden kaza etsin. Allah size kolaylik diliyor, zorluk istemiyor. Hem buyuruyor ki, sayiyi ikmâl eyleyesiniz de size hidâyet buyurdugu vech üzere Allah yi tekbir ile ululayasiniz ve gerek ki (el-Bakara: 185) [121].

56-.....Ibn Ebî Leylâ tahdîs edip söyle dedi: Bize Muhammed'in sahâbîleri söyle tahdîs ettiler: Ramazân orucu nazil oldu. Bu onlara agir geldi. Oruç tutmaya takat getirenlerden kimisi oruç

tutmayi birakti da hergün bir fakîri doyurur oldu. Çünkü bu hususta kendilerine ruhsat verilmisti. Müteakiben oruç tutmaya gücü yetenlerin bu fidye verme ruhsatini "Oruç tutmaniz sizin hakkinizda (yemenizden ve fidye vermenizden) daha hayirlidir, eger bilirseniz" (el-Bakara: i84> âyeti nesh edip kaldirdi da (mukîm ve kuvvetlilerin) hepsi oruç tutmakla emro-lundular [122].

57-.....Nâfi' söyle demistir: Ibn Umer (R) "Fidyetun taâmu mesâktne = Miskinlerin taami olan fidye" seklinde cemi' olarak okudu da: Bu fidye âyeti neshedilmistir, dedi [123].

39- Bâb: Ramazân Orucunun Kazasi Ne Zaman Yerine Getirilip Ödenir?

Ibn Abbâs, Yüce Allah'in mutlak olan "Tutamadigi günler sayisinca baska günler tutar" (ei-Bakam: i84i85)
kavlinden dolayi, kaza oruçlarinin ayrilmasinda, yânî aralikli tutulmasinda be's yoktur, demistir [124]. Saîd ibn Müseyyeb, üzerinde ramazân borcu oldugu hâlde zu'1-hiccenin ilk on günü orucunu soran hakkinda: Ramazânin kazasini ödemedikçe bunu tutmak dogru olmaz, demistir [125]. Ibrâhîm Nahaî: Ramazân kazasini ödemekte gecikip de nihayet diger ramazân gelirse, ikisini de tutar demis ve o kisi üzerine yedirmeyi re'y etmemistir [126].
Ebû Hureyre'den mürsel olarak zikrolunur ve Ibn Abbâs'tan da zikr olunur ki, o, diger ramazâna kadar
borcunu ödeyemeyen kisi, tutamadigi her bir gün yerine, bir fakire (bir müdd) yedirir, demistir [127].
Buhârî dedi ki: Yüce Allah böyle kisi hakkinda yedirmeyi zikretmedi, ancak mutlak olarak
"Baska günler sayisinca tutar" buyurdu.

58-.....Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân söyle demistir: Ben Âise(R)'den isittim, o söyle diyordu: Bazen üzerimde ramazân orucundan borç bulundugu olurdu da ben bu kaza borcumu Ödemeye muktecür olamazdim, ancak sa'bân ayinda Öderdim [128].
Râvî Yahya ibn Saîd: Sugl, yânî Âise'ye mâni' olan is, Peygam-ber'den yâhud da Peygamber'le ilgilenmek, sebebidir, demistir.

40- Hayizli Kadin Orucu Ve Namazi Birakir Babi

Ve Ebu'z-Zinâd (133) dedi ki: Sünnetler ve hakkin vecihleri (yânî dînî isler) ekseriya re'yin (yânî aklin ve kiyasin) hilafi üzere gelir de, müslümânlar onlara uymaktan bir ayrilma ve çekinme bulamazlar. Hayizlinin orucu kaza edip de namazi kaza etmemesi bu nevi' islerdendir [129].

59-.... Ebû Saîd el-Hudrî (R) söyle demistir: Peygamber (S): "Kadin hayiz gördügü zaman namaz kilmaz ve oruç tutmaz degil mi?" buyurdu. (Evet dediler.) Rasûlullah: "Iste bu da kadinin dîninin

eksikliginden" cevâbini verdi [130].

41- Üzerinde Oruç Borcu Oldugu Halde Ölen Kimse Babi Ve Hasen El-Basrî: Eger Onun Adina Otuz Kisi Bir Gün-Oruç Tutsa Caiz Olur, Demistir [131].

60-.....Âise(R)'den (o, söyle demistir): Rasûlullah (S): "Herhangi bir kimse üzerinde oruç borcu oldugu hâlde ölürse, bu ölünün velisi onun adina (niyâbeten) oruç tutabilir" buyurdu [132].
Bu hadîsi Amr ibnu'l-Hâris'ten rivayet etmekte Muhammed ibn Musa'nin babasina Abdullah ibmi Vehb mutâbaat etmistir. Ve yine bu hadîsi Yahya ibnu Eyyüb da Ubeydullah ibnu Ebî Ca'fer'den ri-vayet etmistir [133].

61- Bize Muhammed ibnu Abdirrahîm tahdîs edip söyle dedi: Bize Muâviye ibnu Amr tahdîs edip söyle dedi: Bize Zaide, el-A'mes'ten; o da Müslim el-Batîn'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da Ibnu Abbâs'tan tahdîs etti ii, o söyle demistir: Peygamberce bir adam geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Anam üzerinde bir ay oruç borcu varken öldü. Ben anam adina bu orucu kaza edebilir miyim? diye sordu.
Rasûlullah (S):
— "Evet, sen kaza et! Çünkü Allah 'a olan borç ödenmeye daha lâyiktir" buyurdu [134].
Süleyman ibn Mihrân dedi ki: Müslim el-Batîn bu hadîsi tahdîs ettigi sirada bizler üç kisi oturmus oldugumuz hâlde, el-Hakem ibnu Uyeyne ve Seleme ibn Kuheyl ikisi de söyle dediler: Biz Mücâhid ibn Cebr'den isittik, o bu hadîsi Ibn Abbâs'tan zikrediyordu [135].
Ve Ebû Hâlid el-Ahmer'den zikrolunuyor ki, o söyle demistir: Bize el-A'mes, el-Hakem'den, Müslim el-Batîn'den ve Seleme ibn Ku-heyl'den; onlar da Saîd ibn Cubeyr'den, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan ve Mucâhid'den; bu son üçü de Ibn Abbâs'tan tahdîs ettiler. Ibn Abbâs söyle demistir: Bir kadirt Peygamber'e hitaben: Kizkardesim öldü, dedi' [136].
Ve Yahya ibn Saîd ile Ebû Muâviye Muhammed ibn Hazim söyle dediler: Bize el-A'mes, Müslim el-Batîn'den; o da Saîd ibn Cubeyr'-den; o da Ibn Abbâs'tan tahdîs etti. Ibn Abbâs: Bir kadin Peygam-ber'e hitaben: Annem Öldü dedi, demistir [137].
Ve Ubeydullah, Zeyd ibn Ebî Uneyse'den; o da el-Hakem ibn Uyeyne'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da îbn Abbâs'tan olmak üzere söyledi ki, Ibn Abbâs: Bir kadin Peygamber'e hitaben: Annem, üzerinde bir adak orucu borcu oldugu hâlde öldü dedi, demistir [138].
Ve Ebû Hariz dedi ki: Bize Ikrime, Ibn Abbâs'tan tahdîs etti ki, Ibn Abbâs (R): Bir kadin, Peygamber'e hitaben: Annem, üzerinde onbes günlük oruç borcu oldugu hâlde öldü dedi, demistir [139].

42- Bâb: Oruçlunun Iftar Etmesi Ne Zaman Halâl Olur?

Ve Ebû Saîd el-Hudrî, günesin kursu (yâni cirmi ve küresi) kayboldugu zaman orucunu bozmustur [140].

62-.....Umer ibnu'l-Hattâb (R) söyle demistir: Rasûlullah (S)
söyle buyurdu: "Gece su taraftan (yânî dogu tarafindan) yönelip geldigi, gündüz de su taraftan (yânî batidan) arkasina dönüp gittigi, günes de battigi zaman oruçlu orucunu bozmustur (yânî orucunu bozma vakti girmistir)" [141].

63-.....Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) söyle demistir: Biz, bir seferde Rasûlullah'in beraberinde idik, kendisi oruçlu hâldeydi. Günes battigi zaman, topluluktan bir kimseye hitaben:
— "Yâ Fulân! Kalk da bizlere sevîk bulamaci yap!" buyurdu.
O zât:
— Yâ Rasûlallah, keski biraz daha geceye girseydin! dedi. Rasûlullah:
— "In ve bizler için sevîk karistir!" buyurdu. O kisi:
— Yâ Rasûlallah, biraz daha geceye girseydin! dedi. Rasûlullah:
— "In ve bizler için sevîk,karistir!" buyurdu. O kisi:
— Gündüz (yânî aydinlik) henüz üzerindedir! dedi. Rasûlullah:
— "In ve bizler için sevîk karistir!" buyurdu.
Bunun üzerine o zât bineginden indi de, kendileri için sevîk bulamaci karistirdi. Peygamber ondan içti ve sonra:
— "Geceyi su dogu tarafindan yönelip gelmis gördügünüz zaman iste bu âh, oruçlunun iftar etme vaktidir" buyurdu [142].

43- Bâb: Oruçlu Kendisine Kolay Gelen Su Ve Diger Herhangibir Seyle Orucunu Bozar

64-.....Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) söyle demistir: BizPeygamber'in maiyyetinde yolculuk ettik, kendisi oruçlu hâldeydi. Günes batinca sahâbîlerden birisine:
— "In de bizim için sevîk karistir!" buyurdu.
O zât:
— Yâ Rasûlallah! Keski aksama girseydin! dedi.
Rasûlullah:
— "In de bizim için sevîki su ile ezip karistir!" buyurdu.
O zât:
— Yâ Rasûlallah! Gündüzün aydinligi henüz üstündedir, dedi.
Rasûlullah:
— "In de bizim için sevîk bulamaci karistir!" buyurdu.
Bunun üzerine o zât bineginden indi de sevîk bulamaci karistirdi. Onu içtikten sonra Rasûlullah (S) parmagiyla dogu tarafina isaret ederek:

[143]

— "Geceyi su taraftan gelmis gördügünüzde bu ân oruçlunun iftar vaktidir" buyurdu .

44- Iftarin, Vaktinden Geciktirilmemesi Babi

65-.....Sehli ibn Sa'd(R)'den (o söyle demistir): Rasûlullah (S):
"Insanlar-, vakti girince iftar etmeye acele davrandiklari müddetçe dâima hayirla beraberdirler" buyurdu [144].

66-.....Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) söyle dedi: Ben Peygamber ile beraber bir yolculukta bulundum. Peygamber oruç tuttu. Nihayet aksama girince birisine:
— "In de benim için sevîk bulamaci karistir" buyurdu. O zât:
— Aksama girinceye kadar bekîeseydin! dedi. Peygamber (S)
— "In de benim için sevîk bulamaci karistir. Sen gecenin su (dogu) taraftan geldigini gördügünde, oruçlu iftarini yapar" buyurdu [145].

45- Bâb: Oruçlu Ramazânda (Günes Batti Sanarak^ Orucunu Bozsa, Sonra Da Günes Meydana Çiksa? [146]

67-..... Esma bintu Ebî Bekr (R): Bizler Peygamber'in hayatinda yagisli bir günde iftar ettik, sonra da günes meydana çikti, demistir.
Bu Esma hadîsinin râvîsi Hisâm ibn Urve'ye:
— Onlar Peygamber tarafindan bu günün orucunu ödemekle em-rolundular mi? diye soruldu. Hisâm:
— Kaza etmekten kurtulus yoktur (yânî ödemek lâzimdir), dedi [147].
Ve Ma'mer ibn Râsid söyle dedi: Ben Hisâm ibn Urve'den isittim; o: Bu günün orucunu ödediler ini, yâhud ödemediler mi, bilmiyorum, diyordu [148].

46- Çocuklarin Orucu Babi Ve Umer (R) Ramazân Içinde Sarhos Olmus Bir Kimseye: Sana Yaziklar Olsun, Bizim Çocuklarimiz Bile Oruçludurlar, Demis Ve O Sarhosa Dayak Atmistir [149]

68-.....er-Rubeyyi' bintu Muavviz (R) söyle demistir: Peygamber (S), âsûrâ günü kusluk zamani -Medine yakinindaki- Ensâr köylerine su haberi gönderdi: "Her kim iftar ederek sabahladi ise gününün geri kalan zamaninda imsak eîsin^Her kim de oruçlu olarak sabaha ulasti ise, orucunu tamamlastn".
er-Rubeyyi* dedi ki: Biz bundan sonra âsûrâ orucunu tutardik, çocuklarimiza da tuttururduk. Oruçlu çocuklarimiza boyali yünden oyuncak düzerdik de bunlardan biri yemek üzerine agladigi zaman, iftar vakti oluncaya kadar ona bu oyuncagi verirdik [150].

47- Visal Orucu (Yânî Bir Günün Orucunu Öbür Günün Orucuna Yemeden Içmeden Ekleyip Ulamanin Hükmü) [151];

Yüce Allah'in:
"Sonra orucu geceye kadar imsak ederek tamamlayiniz..*" (ei-Bakara: 187) kavlinden ötürü, geceleyin oruç yoktur diyen kimse [152]; Peygamber (S.) ümmetine bir rahmet olmak ve bedenlerinin kuvvetini bakî kilip korumak için visal orucu tutmaktan nehyetti [153] ve bir de teammuk'un, yâni teklif edilmemis bir seyi , derinletmenin (derinlemesine yapmanin) mekruh ! I kilinmasi babi [154].

69-..... Enes ibn Mâlik(R) ten: Peygamber (S):
— "Bir günün orucunu öbür günün orucuna eklemeyiniz" buyurdu.
Sahâbîler:
— Sen orucu ekleyip duruyorsun? dediler.
Peygamber:
_ "Ben sizden hiçbiriniz gibi degilim. Çünkü ben yedirilir, içirilirim" yâhud: "Çünkü ben yedirilir ve içirilir oldugum hâlde gecelerim" buyurdu [155].

70-.....Abdullah ibn Umer (R) söyle dedi: Rasûlullah (S) visal orucu tutmaktan nehyetti. Sahâbîler: Sen birbirine ekleyerek oruç tutuyorsun? dediler. Rasûlullah: "Çünkü ben sizler gibi degilim. Ben doyurulur ve sulanirim" buyurdu.

71-..... Ebû Saîd (R), Peygamber(S)'i söyle buyururken isitmistir:
— "Sizler, orucunuzu öbürüsüne eklemeyiniz. Hanginiz bir günün orucunu diger günün orucuna eklemek isterse, nihayet sahur vaktine kadar ulastirsin".
Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Sen birbirine ekleyerek oruç tutuyorsun? dediler.
RasûluIlah:
— "Ben sizin hey'etiniz gibi degilim. Çünkü ben geceyi, beni doyuran bir doyurucum ve beni sulayan bir sulayicim oldugu hâlde geçiririm" buyurdu 157.

72-.....Âise (R) söyle demistir: RasûluIlah (S) ümmetine rahmeten oruçlari birbirine eklemekten nehy buyurdu. Sahâbîler:
— Sen bir günün orucunu diger günün orucuna ekleyip ulastiriyorsun? dediler.
RasûluIlah:
— "Ben sizin hey'etiniz gibi degilim. Çünkü Rabb'im beni doyurur ve sular" buyurdu [156].
Ebû Abdillâh el-Buhârî dedi ki: Râvîlerden Usmân ibn Ebî Sey-be bu hadîsteki "Rahmeten lehum(=

Ümmete rahmeten)" kismini zikretmedi [157].

48- Orucunda Birbirine Eklemeyi Çogaltanlara (Peygamber Tarafindan) Ceza Verilmesi Babi

Bu cezây. Enes (R) Peygamberin rivayet etmistir [158].

73-.....EbûHureyre (R) söyle demistir: RasûluIlah (S) oruçta birbirine eklemekten nehyetmisti. Müslümanlardan bir kimse Rasûlullah'a hitaben:
— Yâ Rasûlallah! Sen bir günün orucunu, öbür günün orucuna
ekliyorsun! dedi.
Bunun üzerine RasûluIlah:
— "Sizin hanginiz benim gibidir? Ben, Rabb'im beni doyurur ve sular bir hâlde gecelerim" buyurdu.
Fakat sahâbîler bir günün orucunu diger günün orucuna eklemekten vazgeçmekten (yine) çekindiklerinde, RasûluIlah oruçlarini bir gün, sonra bir gün daha (arka arkaya iki gün) birbirine ekletti. Sonra (üçüncü günü) hilâli gördüler. Bunun üzerine RasûluIlah orucu birbirine eklemekten vazgeçmek istemeyenleri cezalandirma yapar gibi:
— "Eger hilâl (bir ay) geri kalsaydi, eklemeyi sizin için (bir i'tibâr olsun diye) o kadar artirirdim" buyurdu [159].

74-.....Hemmâm ibn Münebbih es-San'ânî, Ebû Hureyre'den isitmistir. Peygamber (S) sahâbîlerine iki kerre: "Sizleri, orucunuzu öbür günün orucuna eklemekten nehyediyorum" buyurdu. Kendisine: Sen orucunu öbür, günün orucuna ekliyorsun, denildi. Peygamber: "Ben, Rabb'im beni doyurur ve sular hâlde gecelerim. Bunun için sizler amellerden (ibâdetlerden) gücünüzün yetecegi mikdânni ma-habbet eyleyin (yâni: üzerinize alin)" buyurdu [160].

49- Bir Günün Orucunu Seher Vaktine Kadar Ulastirmak Babi [161]

75-.....Ebû Saîd el-Hudrî, RasûIullah(S)'i söyle buyururkenisitmistir:
— "Sizler orucunuzu öbür günün orucuna eklemeyiniz. Hangi biriniz orucunu öbür günün orucuna eklemek isterse, nihayet onu seher (yânî sahur) vaktine kadar ulastirsin".
Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, sen orucunu öbür günün orucuna ekliyorsun, dediler.
Rasûlullah:
— "Ben sizin hey'etiniz yânî hâliniz gibi degilimdir. Çünkü ben, beni doyurmakta olan bir Doyurucum ve beni sulamakta olan bir Su-layicim oldugu hâlde gecelerim" buyurdu [162].

50- Nafile Olarak Oruçlu Bulunan Dîn Kardesine Bu Orucunu Bozdurmaya Yemîn Eden Ve Orucu Bozmak Kendisine Daha Hayirli Oldugu Takdirde Orucunu Bozan Kimseye Bir

Ödeme Gerekmedigi Görüsünde Bulunan Kimse Babi [163]

76-.....Ebû Cuheyfe (R) söyle demistir: Peygamber (S) Selmân el-Fârisî ile Ebu'd-Derdâ arasinda kardeslik akdi yapti. Selmân, Ebu'd-Derdâ'yi ziyarete gitti. (Ebu'd-Derdâ'yi evde bulamadi) ve karisi Ümmü'd-Derdâ'yi eski bir elbise içinde perisan gördü de:
— Bu hâlin nedir? diye sordu. Ümmü'd-Derdâ:
— Kardesin Ebu'd-Derdâ'mn dünyâda bir isi ve ihtiyâci yoktur (o, gündüz oruç tutar, gece namaz kilar), deyip dert yandi.
Bu sirada Ebu'd-Derdâ da geldi. Selmân için yemek yapti (ve önüne getirdi). Selmân, Ebu'd-Deryâ'ya:
— Sen de ye! dedi.
Ebu'd-Derdâ:
— Ben oruçluyum! demesi üzerine Selmân:
— (Vallâhî bu orucu bozacaksin!) Ve sen yemedikçe ben de yemeyecegim, dedi.
Ebû Cuheyfe dedi ki: Ebu'd-Derdâ da (orucunu bozup konugu ile) yedi. Gece olunca Ebu'd-Derdâ, gecenin evvelinde namaza kalkmak istedi. Selmân onu:
— Uyu! diye men' etti.
Ebu'd-Derdâ da uyudu. Sonra bir daha kalkmaya davrandi. yine Selmân:
— Uyu! deyip, onu kalkmaktan men' etti. Gecenin son vakti olunca Selmân:
— Simdi kalk, dedi. (Kalktilar, abdest alip) namaz kildilar. Müteakiben Selmân, Ebu'd-Derdâ'ya:
— Inne ü-Rabbike aleyhe hokkan •Ve li-nefsike aleyke hakkan Ve li-ehlike aleyke hakkan {Ve lUdafyike aleyke hakkan) fe â'ti külle zî hakkin hakkahu
Muhakkak ki senin üzerinde Rabb'in için bir hakk vardir.
Ve yine senin üzerinde kendin için bir hakk vardir.
Ve yine senin üzerinde ailen için de bir hakk vardir.
(Ve hattâ senin üzerinde misafir için de bir hakk vardir) [164].
Binâenaleyh sen her hakk sahibine hakkini ver!] dedi. Sonra Ebu'd-Derdâ Peygamber'e geldi de bu vak'ayi O'na zikretti. Peygamber (S):
— "Selmân dogru söylemistir" buyurdu [165]

51- Sa'bân Ayinda Tutulan Oruc(Un Fazileti) Babi

77-.....Âise (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) -bâzi aylarda çok- oruç tutardi. Hattâ biz O'nu (bu ayda) hiç iftar etmiyor sanirdik. (Bâzi aylarda da o kadar çok) iftar ederdi ki, biz O'nu hiç nafile oruç tutmuyor sanirdik. Ben Rasûlullah'in ramazândan baska bir ayin orucunu tamamladigini görmedim. Sa'bân ayindaki kadar da kendisinde çok oruçlu oldugu bir ay görmedim [166].

78-.....Âise (R), Ebû Seleme'ye tahdîs edip söyle demistir: Peygamber (S), hiçbir ayda sa'bândakinden daha çok nafile oruç tutar degildi. Çünkü Peygamber sa'bân ayinin çogunda oruç tutar idi. Ve: "Amellerden (devam etmeye) gücünüzün yetecegi mikdâri aliniz. Çünkü Allah, sizler

(amelden) bikmadikça (sevâb vermekten) bikmaz" buyururdu. Ve Peygamber'e en sevimli olan namaz, az olsa bile üzerinde devam edilen namazdi. Peygamber herhangi bir (nafile) namazi kilmaya baslayinca ona devam ederdi [167].

52- Peygamber(S)'In Nafile Orucu Tutmasi Ve Tutmamasi Nevinden Zikrolunan Seyler Bâbi

79-.....Ibn Abbâs (R) söyle demistir: Peygamber (S) ramazândan baska asla bir ayi kamilen oruç tutmadi. (Diger aylarda) oruç tutardi; bir hâlde ki, O'nu gören: Hayir, vallahi Peygamber (bu ay) iftar etmiyor, der idi. Yine Peygamber bir ay içinde oruçsuz olurdu, ki O'nu gören: Hayir, vallâhî Peygamber (bu ay hiç) oruç tutmuyor, der idi.

80-.....Humeyd et-Tavîl, Enes ibn Mâlik'ten söyle derken isitmistir: Rasûlullah (S) ay içinden (o kadar günlerde) oruç tutmaz idi ki, biz O'nu artik o ayin hiçbir gününde oruç tutmayacak sanirdik. (Hâlbuki sonra O geri kalan günlerde tamamen veya kismen oruç tutardi.) Ve yine RasüIullah aydan (o kadar günlerde) oruç tutar idi ki, biz O'nu artik orucu birakmayacak sanirdik. (Hâlbuki sonra O geri kalan günlerde orucu birakirdi.) Ve yine sen Rasûlullah'i geceden bir kisminda namaz kilar görmek istemezsin ki, muhakkak O'nu o sirada namaz kilar görürsün. O'nu uyur görmek istemezsin» meger O'nu uyur görürsün.
Ve râvî Süleyman ibn Hayyân, Humeyd'den söyledi ki, Humeyd, Enes'ten Rasûlullah'in orucu hakkinda suâl sormustur [168].

81-.....Humeyd et-Tavîl dedi ki: Ben Enes'e Peygamber'in orucunun keyfiyyetinden sordum. Enes (R) söyle dedi: Ben Peygamber'i her aydan herhangi bir günde oruçlu görmek arzu edince, muhakkak O'nu oruçlu görürdüm. Onu oruçsuz görmek arzu edince de muhakkak O'nu oruçsuz görürdüm. Geceden herhangi bir kisminda namaz kilar görmek isteyince, muhakkak O'nu namaz kilar görürdüm. Uyur görmek isteyince de muhakkak uyur görürdüm. Ve ben Rasûlullah'in elinden daha yumusak ne bir yüne, ne de bir ipege dokundum. Ve yine ben Rasûlullah'in güzel kokusundan daha gözel kokan ne bir misk, ne de bir anber kokladim [169].

53- Konugun (Kendisini Konuklayip Agirlayan Kimsenin Tutmakta Oldugu Nafile) Orucundaki Hakki Babi [170]

82-.....Abdullah ibnu Amr ibni'1-Âs (R) tahdîs edip, Rasûhillah yanima girdi, dedikten sonra, bundan sonraki bâbda gelecek olan, yânî içinde Rasûlullah'in:
Inne H-zevrike aleyhe hokkan
Ve itine li-zevcike aîeyke hakkan
(= Muhakkak senin üzerinde konuklarin için bir hakk vardir ve yine muhakkak senin üzerinde esin için bir hakk vardir) sözleri bulunan hadîsini zikretti [171].
Abdullah dedi ki: Rasûlullah en nihayet bana Dâvûd orucu tutmayi tavsiye edince, ben:

— Dâvûd Peygamber'in orucu ne kadardir? diye sordum. Rasûlullah:
— "Senenin yarisidir" buyurdu.

54- Nafile Oruç Tutmakta Bedenin {Sagliginin Gözetilmesi, Merhamet Ve Sefkat Edilmesi) Hakki Babi

83-...JL. Abdullah ibnu Amr ibni'1-As (R) tahdîs edip söyle demistir:
Rasûlullah (S) bana;
— "Yâ Abdellah! Senin gündüzleyin oruç tutar ve geceleyin de namaz kilar oldugun bana haber verilmedi mi?" buyurdu.
Ben de:
— Evet, yâ Rasûlallah, öyledir, dedim. Rasûlullah:
— "Öyle yapma! Bâzi günler oruç tut, bâzi günler oruç tutma. Gecenin bir kisminda namaz kil, bir kisminda yat uyu.
Fe itme li-cesedike aleyhe hokkan
Ve inne li-aynike aleyke hakkan
Ve inne li-zeycike aleyke hakkan
Ve inne li-zevrike aleyke hakkan
{= Çünkü muhakkak senin üzerinde su bedenin için bir hakk vardir, Ve muhakkak senin üzerinde gözlerin için bir hakk vardir, Ve muhakkak senin üzerinde esin için bir hakk vardir, Ve muhakkak senin üzerinde ziyaretçilerin için de bir hakk vardir.) Ve muhakkak (bütün bu haklari edâ etmekle beraber) her ay üç gün oruç tutman sana kâfidir. Çünkü sana herbir haseneye mukaabil on misli sevâb muhakkak olduguna göre, her ayin üç gün orucu, bütün sene orucu demektir" buyurdu.
Ben nefsim üzerinde ibâdette siddet yaptikça bana siddetlendirildi. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ben bundan ziyâde ibâdet yapmak için kendimde kuvvet buluyorum! dedim.
Rasûlullah:
— "Öyleyse Allah'in Peygamberi Dâvûd aleyhi's-selâmin orucu gibi oruç tut, ondan fazla tutma!" buyurdu.
Ben:
— Allah'in Peygamberi Dâvûd aleyhi's-selâmin orucu ne kadardir? dedim.
— "Senenin yarisidir" buyurdu.
Abdullah yaslanip da nefsinde eskisi gibi ibâdete kuvvet kalmayinca "Ah, keski ben Peygamber'in bahsettigi ruhsat ve kolayligi kabul etmis olaydim" der dururdu [172].

55- Dehr (Yâni Bütün Sene) Orucu Babi [173]

84-..... Abdullah ibn Amr (R) söyle demistir:
Vallâhî ben yasadigim müddetçe muhakkak gündüzleyin oruç tutacagim, geceleyin de muhakkak ibâdetle kaaim olacagim demekte oldugum haberi Rasûlullah'a ulastirilmis. Rasûlullah bana bunu söyleyip söylemedigimi sordu. Ben de kendisine:
— Babam, anam sana feda olsun, ben bu sözleri söylemis, böyle adamisimdir, dedim.

Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Ama sen bu agir ibâdeti yerine getirmeye muktedir olamazsin. Onun için sen bazen oruç tut, bazen tutma; bazen ibâdete kalk, bazen uyu. Sen (her) aydan üç gün oruç tut. Çünkü her hasene on misli ile mükâfatlanir. Bu da (fazilet ve ecir kazanma bakimindan) bütün sene orucu gibidir" buyurdu [174].
— Ben bundan daha fazlasina kuvvet yetiririm, dedim. Rasûlullah:
— "Öyleyse bir gün oruç tut, iki gün oruç tutma" buyurdu.
— Ben bundan daha fazlasina kuvvet yetiririm, dedim.
— "Öyleyse bir gün oruç tut, bir gün tutma. Iste bu, Dâvûd Pey-gfcmber'in orucudur. Bu, orucun en fazîletlisidir" buyurdu.
— Ben bundan daha fazlasina kuvvet yetiririm, dedim. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Bundan daha fazîletli oruç yoktur" buyurdu [175].

56- Nafile Oruç Hususunda Ehlin (Yani Çocuklarin, Esît ve Diger Yakinlarin) Hakki Babi

Bu ehlin haklarini tesbît eden hadîsi Ebû Cuheyfe, Peygamber(S)'den rivayet etmistir [176].

85-..... Ibn Cureyc söyle demistir: Ben Atâ'dan isittim; ona da Mekkeli meshur sâir Ebu'l-Abbâs es-Sâib haber vermistir ki, kendisi Abdullah ibn Amr(R)'dan isitmistir. Abdullah söyle diyordu: Pey-gamber'e benim arka arkaya oruç tutar ve geceleyin namaz kilar oldugum haberi ulasmis. Bundan Ötürü ya bana haberci yolladi, yâ-hud da ben kendisine kavusunca bana:
— "Senin ara vermeden oruç tutar oldugun ve uyumayarak namaz kilar oldugun bana haber verilmedi mi? Oruç tut, iftar et, namaz kil ve uyu! Çünkü senin üzerinde iki gözün için bir pay vardir. Ve çünkü senin üzerinde nefsin ve ehlin için de birer pay vardir"
buyurdu.
Abdullah:
— Ben bu ibâdet için elbette kuvvetliyimdir, dedi.
Rasûlullah:
— "Öyleyse sen Dâvûd aleyhi's-selâm orucu tut" buyurdu.
— Dâvûd Peygamber'in orucu nasildir? dedi.
Rasûlullah:
— "Dâvûd bir gün oruç tutar, bir gün tutmaz idi. Ve o düsmanla karsilastigi zaman kaçmazdi" buyurdu.
Abdullah:
— Ey Allah'in Peygamberi! Bu düsmandan kaçmamak hasletini bana kim te'mîn eder? dedi.
(Peygamber: "O bir ilâhî ihsandir" buyurdu.) Râvî Atâ ibn Ebî Rebâh söyle dedi: Ben bu kissada ebed orucunu nasil zikrettigini bilmiyorum, ancak ben râvîninsöyle dedigini ezberimde tutuyorum: Peygamber (S) iki kerre:

[177]

— "Dâima oruç tutan kimse, oruç tutmamistir" buyurdu .

57- Bir Gün Oruç Tutmak Vs Bir Gün Iftar Etmek Babi

86-.....Abdullah ibn Amr(R)'dan: Peygamber (S):
— "Aydan üç gün oruç tut!" buyurdu. Abdullah:
— Ben bundan çoguna takat getiririm, dedi ve devamla daha ço-una takat getirecegini söyledi.
Nihayet, Peygamber:
— "Bir gün oruç tut, bir gün oruçsuz ol" dedi ve "Kur'ân 'i da her bir ay içinde okuyup hatm eyle!" buyurdu.
Abdullah:
— Ben daha çoguna da takat getiririm, dedi ve böyle demekten ayrilmadi.
Nihayet, Peygamber:
— "Kur'ân'i üç gece içinde oku!" buyurdu [178].

58- Davud Alehi's-Selamin Orucu Babi [179]

87-.....Bize Habîb ibnu Ebî Sabit tahdîs edip söyle dedi: Ben Ebu'l-Abbâs el-Mekkî'den isittim; o bir sâir idi ve hadîsi hususunda ittihâm edilmezdi. Dedi ki: Ben Abdullah ibn Amr ibni'l-Âs(R)'tan isittim: Dedi Peygamber (S) bana hitaben:
— "Muhakkak ki sen her gün oruç tutuyor ve bütün gece ibâdetle kaaim oluyorsun" buyurdu.
Ben:
— Evet öyle yapiyorum, dedim.
Peygamber:
— "Sen böyle yaptigin zaman muhakkak bundan dolayi göz zayiflayip göz çukuru içine çökecek, nefis de çok yorulacaktir. Her gün oruç tutan, oruç tutmamistir. Her aydan "üç gün oruç tutmak, senenin tamâmini oruç tutmaktir" buyurdu.
Ben:'
— Ben bundan daha çoguna takat getiririm, dedim.
Peygamber:
— "Öyle ise Dâvûd aleyhi's-selâmm orucu gibi oruç tut. O bir gün oruç tutar, bir gün oruç tutmaz idi ve düsmanla kavustugu zaman da kaçmaz idi" buyurdu.

88-.....Ebû Kilâbe söyle dedi: Bana Ebu'l-Melîh haber verip söyle dedi: Ben baban ile beraber Abdullah ibn Amr'in yanina girdim. Abdullah bize söyle tahdîs etti: Benim oruç tutusum Rasûlul-lah'a zikrolunmus. Rasûlullah bunu duyunca benim yanima girdi. Ben hemen kendisi için lîf dolu deriden bir yastik koydum. Rasûlullah yer üzerine oturdu. O yastik benimle O'nun arasinda kaldi. Akabinde bana:
— "Sana her aydan üç gün oruç tutmak yetmiyor mu?'"buyurdu. Ben:
— (Yetmez) yâ Rasûlallah! dedim. Rasûlullah:
— "(Her aydan) bes gün tut" buyurdu. Ben:

— (Her aydan bes gün de yetmez) yâ Rasûlallah! dedim.
— "(Her aydan) yedi gün tut!" buyurdu. Ben:
— (Her aydan yedi gün oruç bana yetmez) yâ Rasûlallah! dedim.
— "(Her aydan) dokuz gün tut" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah (bu da yetmez)! dedim.
— "(Her aydan) onbir gün oruç tut" buyurdu. Sonra Peygamber (S):
— "Dâvûd Peygamber'in orucunun üstünde oruç yoktur. O, senenin yarisini oruç tutmaktir. Bir gün oruç tut, bir gün iftar et" buyurdu [180].

59- Her Ayin Onüç, Ondört, Onresînci Günleri Olan "Eyyâmu'l-Bîd"De Oruç Tutmak Babi [181]

89.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Kalbi dostum (Rasûlullah) bana üç sey vasiyyet etti: Her aydan üç gün oruç tutmak, (her gün) iki rek'at duhâ namazi kilmak, uyumadan önce vitr namazi kilmak [182].

60- Bir Toplulugu Ziyaret Edip De Onlarin Yaninda Iftar Etmeyen Kimse Babi [183]

90-.....Enes ibn Mâlik(R)'ten (söyle demistir):
Peygamber (S) -annem- Ümmü Süleym'in yanina girdi. Annem de O'na hurma ve yag getirip ikram etti. Peygamber:
— "Yaginizi tulumuna, hurmanizi da kendi kabi içine geri koyunuz. Çünkü ben oruçluyum" buyurdu.
Sonra evin kenarlarindan bir tarafina dogru kalkti, durup farz olmayarak (iki rek'at nafile) namaz kildi. (Peygamber ile biz de kildik.) Peygamber Ümmü Süleym'e ve evinin halkina dua etti. Ümmü Süleym:
— Yâ Rasûlallah! Benim bir hâssacigim var (ona da duâ ediver), dedi.
Rasûlullah:
— "Hâssacik nedir?" diye sordu.
Ümmü Süleym:
— Hizmetçin Enes'tir, dedi.
Enes dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah âhiretin ve dünyânin hiçbir hayrini birakmayarak bana duâ etti:
"Allâhumme'nukhu mâlen ve veleden ve bârik lehu (= Yâ Allah! Enes'i çok mal ve çok evlâd ile riziklandir ve kendisi için bu rizki bereketli kil)" dedi. Iste bu duâ bereketliyle ben malca Ensâr'in en zenginlerindenim.
H yine Enes söyle dedi: Kizim Umeyye bana söyledi ki Haccâc'-m Basra'ya geldigi (hicri 75 târihine) kadar sulbî evlâdimdan yüzyir-mi bu kadar kisi gömülmüstür [184].

91- Bize Ibnu Ebî Meryem tahdîs edip söyle dedi: Bize Yahya (ibn Eyyûb el-Gâfikî el-Misrî) haber verip söyle dedi: Bana Humeyd et-Tavî! tahdîs etti ki, kendisi Enes'ten; o da Peygamber(S)'den isitmistir [185].

61- Ayin Sonunda Oruç Tutmak Babi

92-.....Imrân ibnu Husayn(R)'dan: Peygamber (S) Imrân'a sordu, yâhud da baska bir kimseye sordu da Imrân isitiyordu. Peygamber:
— "Yâ Ebâ Fulânin! Bu ayin son günlerinde oruç tuttun mu?" diye sordu.
-Hadîsin râvîlerinden Ebu'n-Nu'mân: Ramazâni kasdediyor dedigini saniyorum demistir.-
O adam:
— Hayir, yâ Rasûlallah! diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "(Ramazândan çikip) iftar ettiginde iki gün oruç tut'* buyurdu. Hadîsin sonuncu râvîsi olan es-Salt ibn Muhammed: "O ramazâni kasdediyor zannediyorum" fikrasini söylemedi.
Ebu Abdillah el-Buhârî dedi ki: Sabit, Mutarnf tan; o da Imrân ibn Husayn'dan; o da Peygamber'den olan rivayetinde "Min sereri sa'bâne = Sa'bânin sonundan" (bedel) dedi [186].

62- Cumua Günü Orucu Babi

Insan sirf cumua günü oruçlu olarak sabaha girdigi zaman orucunu bozmasi lâzim gelir [187].

93-..... Muhamtned ibn Abbâd söyle demistir: Ben Câbir'e:
Peygamber (S) cumua günü orucundan nehyetti mi? diye sordum. Câ-bir: Evet nehyetti, dedi.
Ebû Âsim'dan baska râvîler "Yalniz cumua günü oruç tutmaktan" fikrasini ziyâde ettiler.

94-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Ben Peygamber(S)'den isittim: "Sizden herhangi biriniz cumuadan bir gün evvel yâhud bir gün sonra da oruç tutmadikça sakin yalniz cumua günü oruç tutmasin!" buyuruyordu.
bu bir adak orucu idi. Ebû Hureyre hadîsinin son fikrasinda ise ramazân orucunu sa'bândanbu nevi' oruçlar tutarak karsilamakta bir mahzur olmadigi görülmüstü.

95-.....Ebü Eyyûb el-Ensârî'den; o da Peygamber'in zevcesi Cuveyriye bintu'l-Hâris el-Musta'likiyye(R)'den:
Bir cumua günü Cuveyriye orüçlu.iken Peygamber (S) onun yanina girdi de:
— "Dünkü gün oruç tuttun mu?" diye sordu. Cuveyriye:
— Hayir tutmadim, dedi. Rasûlullah:
— "Yarin oruç tutmak istiyor musun?" dedi. Cuveyriye:
— Hayir, tutmayacagim, deyince Rasûlullah:
— "Öyleyse orucunu boz" buyurmustur [188].

Râvî Hammâd ibnu'1-Ca'd, Katâde'den isittigini söyledi. Katâ-de söyle demistir: Bana Ebû Eyyûb tahdîs etti ki, kendisine de Cuveyriye; Peygamber ona emretmis, o da orucunu bozmus oldugunu tahdîs etmistir [189].

63- Bâb: Insan Herhangi Bîr Ibâdeti Günlerden Birine Ayirip Tahsis Eder Mi?

96-..... Alkame söyle demistir: Ben Âise(R)'ye:
— Rasûlullah (S) günlerden bâzilarini herhangi birseye tahsis eder miydi? diye sordum.
Âise:
— Hayir, tahsis etmezdi. Onun ameli ve ibâdeti (bahar yagmuru gibi) araliksiz ve devamli idi. Rasûlallah'm edasina takat getirdigi hayir ve ibâdete hanginiz takat yetistirir ki? diye cevâb verdi [190].

64- Arefe Günü Orucu Babi

97-.....Ümmü'1-Fadl bintu'l-Hâris(R)'ten (söyle demistir): Bir takim insanlar Arafat'ta arefe günü Ümmü'l-FadFin yaninda Pey-gamber(S)'in oruçlu olup olmadigi hususunda sübhe ve ihtilâf ettiler. Bâzisi Peygamber oruçludur dedi, bâzisi da oruçlu degildir dediler. Bunun üzerine Ümmü'1-Fadl, Peygamber'e bir kadeh süt yolladi. Peygamber de devesi üzerinde vakfe yapmakta iken o sütü içti [191].

98-..... Mü'minlerin annesi Meymûne bintu'l-Hâris el-Hilâliyye(R)'den:
Arefe günü Arafat'ta insanlar Peygamber'in orucu hususunda sübheye düstüler. Peygamber vakfe yerinde vakfe yaparken Meymûne O'na bir kab süt yolladi da insanlar bakip dururlarken Peygamber o sütü içti [192].

65- Ramazân Bayrami Gününde Oruç (Tutmanin Hükmü) Babi

99-.....Ibnu Ezher oglunun himayesinde bulunan Ebû Ubeyd söyle dedi; Ben Umer ibnu'l-Hattâb'in beraberinde bayram(namâ-zin)da hâzir bulundum. Umer hutbede: Iste bu iki bayram günleri; Rasûlullah (S) bu bayram günlerinde oruç tutmaktan nehyetti: Biri oruçtan çiktiginiz ramazân bayraminizin günü oruç tutmanizdan nehyetti, diger gün ise; onda kurbânlarinizdan yersiniz [193]

100-..... Ebû Saîd (R) söyle dedi: Peygamber (S) iftar bayra-ni günü ile kurbân bayrami günü oruç tutmaktan; elleri, ayaklari sim-iki baglayacak ve hareketten alikoyacak biçimde elbiseye bürünmek-en; insanin bir tek bez içinde üyeleri üzerine oturup bacaklarini dikip,) hey'et üzere sarinmaktan ve bir de sabah ve ikindi namazlarindan tonra namaz kilmaktan nehyetti [194].

66- Kurban Bayraminin Birinci Gününde Oruç (Tutlmanin Hükmü) Babi

101-.....Ebû Hureyre (R): Iki oruçtan ve iki ahs-veristen nehyolundu: Oruçtan çikma ve kurbân kesme günleri orucundan, mulâ-bese ve munâbeze (el degdirme ve birbiri üzerine atma) suretiyle pazarlik ve alis-veristen, demistir [195].

102-.....Ziyâd ibn Cubeyr söyle dedi: Bir adam Ibn Umer'e geldi de bir zâtin bir gün oruç tutmayi adadigini söyledi ve zannediyorum ki o pazartesi gününü söyledi. Ve bu adanan pazartesi günü de bir bayram gününe tesadüf etti, dedi. Bunun üzerine Ibn Umer (R): Allah adagin yerine getirilmesini emretti; Peygamber (S) de bu bayram gününde oruç tutmaktan nehyetti, dedi [196].

103-.....Bize Haccâc ibnu Minhâl tahdîs edip söyle dedi: Bize Su'be tahdîs edip söyle dedi: Bize Abdulmelik ibn Umeyr tahdîs edip söyle dedi: Ben Kazaa ibn Yahya'dan isittim. Bu Kazaa söyle dedi: Ben Ebû Saîd el-Hudrî'den isittim. O, Peygamber'in beraberinde oniki gazveye istirak etmis idi. Ebû Saîd: Ben Peygamber'den dört sey isittim, dedi ki, bu dört sey beni hayrete düsürüp sevindirmistir: Peygamber (S) söyle buyurdu: "Beraberinde esi veya mahrem sahibi bulunmadikça bir kadin iki günlük mesafeye yolculuk etmez. Ramazân bayraminin ilk günü ile kurbân bayraminin dört gününden ibaret olan ramazân ve kurbân bayrami günlerinde oruç tutulmaz. Sabah namazindan sonra günes dogup yükselinceye kadar; ve ikindi namazindan sonra günes batincaya kadar namaz kilinmaz. Namaz kilmak için su üç mescidden baska hiçbir mescide semerler baglanmaz, yâni sefer edilmez: Mescidu'l-Harâm, Mescidu'l-Aksâ ve benim su mescidim" [197].

67- Tesrîk Günlerinde Oruç Tutma(Nin Hükmü) Babi [198]

104-.....Ebû Âbdillah el-Buhârî söyle dedi: Ve bana Muhammed ibnu'l-Müsennâ söyle dedi: Bize Yahya (ibn Saîd el-Kattân), Hi-sâm'dan tahdîs etti. O söyle demistir: Bana babam Urvetu'bnu'z-* Zubeyr haber verip söyle dedi: Âise (R), Minâ günlerinde oruç tutar idi, babasi Ebû Bekr de bu Minâ günleri oruç tutardi [199].

105-..... Muhammed ibn Müslim ibn Sihâb ez-Zuhrî, Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Âise'den; ve yine ez-Zuhrî, Sâlim'den; o da babasi Ibnu Umer'den rivayet etti ki, Âise ve Ibnu Umer (R) her ikisi de: Ka'be'ye hediye edecek kurbân bulamayan hacilardan baskalari için tesrik günlerinde oruç tutmaga ruhsat verilmedi, demislerdir [200].

106- Bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs edip söyle dedi: Bize Imâm Mâlik, Ibn Sihâb'dan; o da Abdullah ibn Umer'in oglu Sâlim'den; o da babasi Ibn Umer'den haber verdi. Ibn Umer (R) söyle demistir: Üç gündeki oruç hacca kadar umre ile temettü' edip de arefe gününe ulasan kimseler içindir. Eger böylesi bir kurbân bulamaz ve arefe günü girinceye kadar oruç tutmamis ise, Minâ günlerinde oruç tutar [201].

Imâm Mâlik, Ibn Sihâb'dan; o da Urve'den; o da Âise'den bu Ibn Umer hadîsi gibi rivayet etti. Ibrâhîm ibn Sa'd, bu hadîsi Ibn Sihâb'dan rivayet etmekte Imâm Mâlik'e mutâbaat etmistir [202].

68- Âsûrâ Günü Oruçu(Nun Hükmü) Babi [203]

107- Bize EbûÂsim,Umer ibnu Muhammed'den; o da Sâlim'-den; o da babasi Ibn Umer'den tahdîs etti. Ibn Umer (R): Peygamber (S): "Âsûrâ günü, insan isterse oruç tutar" buyurdu demistir [204].

108-.....ez-Zuhrî söyle dedi: Bana Urveibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Âise (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) âsûrâ günü orucunun tutulmasini emretmis idi. Ramazân orucu farz kilininca isteyen âsûrâ orucunu tuttu, isteyen tutmadi.

109-.....Âise (R) söyle demistir: Câhiliyet devrinde Kureys âsûrâ günü oruç tutar idi. (Hicretten evvel) Rasûlullah da âsûrâ orucu tutardi. Medine'ye geldigi zaman da (mu'tâdi üzere) bu orucu tuttu ve sahâbîlerine de bu orucu tutmalarini emretti. (Ikinci sene) ramazân orucu farz kilininca âsûrâ günü orucunu terketti. Artik isteyen bu orucu tuttu, dileyen de onu terketti.
110-.....Humeyd ibnu Abdirrahmân, Ebû Sufyân'in.oglu Muâviye'den isitti ki, Muâviye (R) hacc ettigi (44. hicret) yilinda âsûrâ günü Peygamberin minberi üzerinde yaptigi hutbede söyle diyordu: Ey Medine ahâlîsi! Âlimleriniz nerede? (Biliniz ki) ben Rasûlullah(S)'tan söyle buyururken isittim: "Bu gün âsûrâ günüdür., Âsûrâ günü oruç tutmak sizlere farz kilinmamistir. Hâlbuki ben oruçluyum. Dileyen oruç tutsun; dileyen de iftar etsin" [205].

111-.....Ibnu Abbâs (R) söyle demistir: Peygamber (S) Medine'ye geldiginde Yahûdîler'in âsûrâ günü oruç tuttuklarini gördü de:
— "Bu ne orucudur? diye sordu. Yahudiler:
— Bu gün iyi bir gündür. Bu gün Allah'in Isrâîl ogullari'ni düsmanlarindan kurtardigi bir gündür. Mûsâ Peygamber (bu ilâhî lûtfa sükr olarak) bu gün oruç tutmustur, dediler.
Rasûlullah:
— "Biz Musa'ya sizden daha ziyâde hakliyizdir" buyurdu da (Mekke'deki gibi) o günü oruç tuttu, ve sahâbîlerine bu orucu tutmalarini emreyledi [206].

112-..... Ebû Mûsâ (el-Es'ârî-R) söyle demistir: Yahudiler bu âsûrâ gününü bir bayram saymakta idiler. Peygamber (S) sahâbîlerine: "Bu gün sizler de oruç tutunuz!" buyurdu.

113-..... Ibn Abbâs (R) söyle demistir: Ben Peygamber(S)'i baskasi üzerine üstün tuttugu bir günde oruç tutmaya samîmi kasd ve azmeder görmedim; ancak su âsûrâ günü ve bir de su ramazân ayi müstesna [207].

114-.....Selemetu'bnu'1-Ekva' (R) söyle demistir: Peygamber (S) Eslem kabilesinden (Hind ibnu Esma isminde) bir adama, insanlar içinde sunu i'lân et diye emretti: "Her kim yemek yediyse günün geri kalaninda yemekten kendini tutsun! Yememis olan kimse ise oruç tutsun. Çünkü bu gün âsûrâ günüdür" [208].